

RIO + 20

Konferencja Narodów Zjednoczonych
w sprawie Zrównoważonego Rozwoju

Rozpowszechnianie ograniczone
19 lipca 2012 r.
Oryginał w języku angielskim

Rio de Janeiro, Brazylia
20-22 czerwca 2012 r.

Pkt 10 programu obrad

Dokument końcowy Konferencji**Przyszłość jakiej chcemy****I. Nasza wspólna wizja**

1. My, Szefowie Państw i Rządów oraz przedstawiciele wysokiego szczebla, spotkawszy się w Rio de Janeiro w Brazylii w dniach 20-22 czerwca 2012 roku, przy pełnym udziale społeczeństwa obywatelskiego, odnawiamy nasze zobowiązania do zrównoważonego rozwoju i do zapewnienia działań na rzecz zrównoważonej pod względem gospodarczym, społecznym i środowiskowym przyszłości naszej planety oraz na rzecz obecnych i przyszłych pokoleń.
2. Eliminacja ubóstwa stanowi obecnie największe wyzwanie globalne, przed jakim stoi świat, i niezbędny wymóg zrównoważonego rozwoju. W tej sprawie dążymy do uwolnienia ludzkości od ubóstwa i głodu jako pilnego zadania.
3. Dlatego też uznajemy potrzebę dalszego uwzględniania zrównoważonego rozwoju na wszystkich poziomach, zintegrowania jego aspektów gospodarczych, społecznych i środowiskowych oraz uznania ich wzajemnych powiązań, tak aby osiągnąć zrównoważony rozwój we jego wszystkich wymiarach.
4. Uznajemy, że eliminacja ubóstwa, zmiana nie zrównoważonych i promowanie zrównoważonych wzorców konsumpcji i produkcji oraz ochrona i zarządzanie przyrodniczą bazą zasobową rozwoju gospodarczego i społecznego stanowią nadrzędne cele i istotne wymogi zrównoważonego rozwoju. Ponownie potwierdzamy również potrzebę osiągnięcia zrównoważonego rozwoju przez promowanie trwałego, sprzyjającego integracji społecznej i sprawiedliwego wzrostu gospodarczego, stwarzanie większych możliwości dla wszystkich, ograniczenie nierówności, podnoszenie podstawowych standardów życia, wspieranie sprawiedliwego rozwoju społecznego i integracji społecznej oraz promowanie zintegrowanego i zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi i ekosystemami, które wspiera m.in. rozwój gospodarczy, społeczny i ludzi, jednocześnie ułatwiając ochronę, odnowienie, odtworzenie i odporność ekosystemów w obliczu nowych i wyłaniających się wyzwań.
5. Ponownie potwierdzamy nasze zobowiązanie do podjęcia wszelkich wysiłków mających na celu przyspieszenie realizacji uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym celów rozwoju, m.in. Milenijnych Celów Rozwoju, do 2015 roku.
6. Uznajemy, że ludzie stanowią centralny element zrównoważonego rozwoju i w tym względzie dążymy do stworzenia świata, który jest sprawiedliwy, nie dyskryminuje i sprzyja integracji społecznej, a także zobowiązujemy się do podjęcia wspólnych działań promujących trwałe i sprzyjające integracji społecznej wzrost gospodarczy, rozwój społeczny i ochronę środowiska, a przez to przynoszących wszystkim korzyści.

* Wydane ponownie ze względu technicznych w dniu 22 czerwca 2012.

7. Ponownie potwierdzamy, że będziemy w dalszym ciągu kierować się celami i zasadami Karty Narodów Zjednoczonych, z pełnym poszanowaniem prawa międzynarodowego i jego zasad.

8. Ponownie potwierdzamy również wagę wolności, pokoju i bezpieczeństwa, poszanowania dla wszelkich praw człowieka, m.in. prawa do rozwoju i prawa do odpowiedniego standardu życia, obejmującego prawo do żywności, rządy prawa, równość płci, upodmiotowienie kobiet i ogólne zobowiązanie do zapewnienia sprawiedliwego i demokratycznego rozwoju społeczeństw.

9. Ponownie potwierdzamy wagę Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka oraz innych ważnych dokumentów międzynarodowych dotyczących praw człowieka i prawa międzynarodowego. Podkreślamy obowiązki wszystkich Państw, zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych, w zakresie poszanowania, ochrony i promowania praw człowieka i podstawowe swobody dla wszystkich, bez jakiegokolwiek rozróżnienia ze względu na rasę, kolor, płeć, język, religię, poglądy polityczne lub inne, narodowość lub pochodzenie społeczne, własność, urodzenie, niesprawność lub inny aspekt statusu.

10. Uznajemy, że demokracja, dobre rządzenie i rządy prawa na szczeblu krajowym i międzynarodowym oraz korzystne warunki mają istotne znaczenie dla zrównoważonego rozwoju, obejmującego trwałe i sprzyjające integracji społecznej wzrost gospodarczy, rozwój społeczny, ochronę środowiska oraz eliminację ubóstwa i głodu. Ponownie potwierdzamy, że aby osiągnąć nasze cele zrównoważonego rozwoju potrzebujemy na wszystkich szczeblach efektywnych, przejrzystych, odpowiedzialnych i demokratycznych instytucji.

11. Ponownie potwierdzamy nasze zobowiązanie do wzmocnienia współpracy międzynarodowej mającej na celu zajęcie się trwałymi wyzwaniami związanymi ze zrównoważonym rozwojem dla wszystkich, zwłaszcza w krajach rozwijających się. W tym względzie ponownie potwierdzamy potrzebę osiągnięcia stabilności gospodarczej, trwałego wzrostu gospodarczego, promowania sprawiedliwości społecznej i ochrony środowiska, przy rozszerzeniu zakresu równości płci, upodmiotowienia kobiet i równych możliwości dla wszystkich, a także ochrony, przetrwania i rozwoju dzieci zgodnie z ich pełnym potencjałem, m.in. poprzez edukację.

12. Zdecydowaliśmy się podjąć pilne działania w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju. Dlatego też odnawiamy nasze zobowiązanie do zrównoważonego rozwoju, oceny dotychczas osiągniętego postępu i pozostających luk w zakresie wdrażania ustaleń głównych szczytów w sprawie zrównoważonego rozwoju oraz zajęcia się nowymi i wyłaniającymi się wyzwaniami. Wyrażamy nasze zdecydowanie, aby zająć się tematyką Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zrównoważonego Rozwoju, a mianowicie zieloną gospodarką w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa oraz ramami instytucjonalnymi zrównoważonego rozwoju.

13. Uznajemy, że możliwości kształtowania przez ludzi swojego życia i przyszłości, uczestniczenia w podejmowaniu decyzji i wyrażania swoich obaw mają fundamentalne znaczenie dla zrównoważonego rozwoju. Podkreślamy, że zrównoważony rozwój wymaga podjęcia konkretnych i pilnych działań. Można go osiągnąć tylko dzięki szerokiemu sojuszowi ludzi, rządów, społeczeństwa obywatelskiego i sektora prywatnego, które wszystkie dążyłyby do zapewnienia przyszłości, jakiej chcemy dla obecnych i przyszłych pokoleń.

II. Odnowienie zobowiązania politycznego

A. Ponowne potwierdzenie Zasad z Rio i przyjętych w przeszłości planów działań

14. Odwołujemy się do Deklaracji Sztokholmskiej Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie naturalnego środowiska człowieka przyjętej w Sztokholmie w dniu 16 czerwca 1972 r.

15. Ponownie potwierdzamy wszystkie zasady Deklaracji z Rio w sprawie środowiska i rozwoju, w tym m.in. zasadę wspólnej, ale zróżnicowanej odpowiedzialności, określoną w zasadzie 7 Deklaracji z Rio.

16. Ponownie potwierdzamy nasze zobowiązanie do pełnego wdrożenia Deklaracji z Rio w sprawie środowiska i rozwoju, Agendy 21, Programu dalszego wdrażania Agendy 21, Planu Implementacyjnego przyjętego na Szczycie Ziemi w sprawie Zrównoważonego Rozwoju (Planu Implementacyjnego z Johannesburga) i Deklaracji z Johannesburga w sprawie zrównoważonego rozwoju, przyjętej na Szczycie Ziemi w sprawie Zrównoważonego Rozwoju, Programu Działań na rzecz zrównoważonego rozwoju małych wyspiarskich krajów rozwijających się (Barbadoskiego Programu Działań) oraz przyjętej na Mauritiusie Strategii dalszego wdrażania programu działań na rzecz zrównoważonego rozwoju małych wyspiarskich krajów rozwijających się. Ponownie potwierdzamy nasze zobowiązanie do pełnego wdrożenia Programu Działań na rzecz krajów najslabiej rozwiniętych na dekadę 2011-2020 (Stambulskiego Programu Działań), Programu Działań z Ałmaty: Odpowiedzieć na szczególne potrzeby śródlądowych krajów rozwijających się i w ramach Nowego globalnego programu ramowego współpracy w zakresie transportu tranzytowego na rzecz śródlądowych i tranzytowych krajów rozwijających się, politycznej deklaracji w sprawie potrzeb rozwojowych Afryki i Nowego Partnerstwa na Rzecz Rozwoju Afryki. Odwołujemy się też do naszych zobowiązań zawartych w dokumentach przyjętych na wszystkich głównych konferencjach i szczytach Narodów Zjednoczonych w sprawach gospodarczych, społecznych i środowiskowych, m.in. w Milenijnej Deklaracji Narodów Zjednoczonych, dokumencie końcowym Szczytu Ziemi w 2005 roku, Konsensusie z Monterrey Międzynarodowej Konferencji w sprawie finansowania rozwoju, Deklaracji z Dauhy w sprawie finansowania rozwoju, dokumencie końcowym Plenarnego Spotkania Wysokiego Szczebla Zgromadzenia Ogólnego w sprawie Milenijnych Celów Rozwoju, Programie Działań Międzynarodowej Konferencji w sprawie ludności i rozwoju oraz kluczowych działań na rzecz dalszego wdrażania Programu Działań Międzynarodowej Konferencji w sprawie ludności i rozwoju oraz Pekinńskiej Deklaracji i Platformy Działań.

17. Uznajemy wagę trzech konwencji przyjętych w Rio przyczyniających się do postępu zrównoważonego rozwoju i w tym względzie usilnie zachęcamy wszystkie strony do pełnej realizacji ich zobowiązań wynikających z Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, Konwencji o różnorodności biologicznej oraz Konwencji w sprawie zwalczania pustynnienia w państwach dotkniętych poważnymi suszami i/lub pustynnieniem, zwłaszcza w Afryce, zgodnie z ich odpowiednimi zasadami i postanowieniami, do podjęcia efektywnych i konkretnych działań na wszystkich poziomach oraz do rozszerzenia współpracy międzynarodowej.

18. Jesteśmy zdecydowani ponownie pobudzić wolę polityczną i podnieść poziom zobowiązań wspólnoty międzynarodowej do dalszej realizacji działań przyczyniających się do zrównoważonego rozwoju, poprzez osiągnięcie celów rozwoju uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym, m.in. Milenijnych Celów Rozwoju. Ponadto, ponownie potwierdzamy nasze odpowiednie zobowiązania do realizacji innych odpowiednich celów uzgodnionych od 1992 roku na szczeblu międzynarodowym w sprawach gospodarczych, społecznych i środowiskowych. Dlatego też jesteśmy zdecydowani podjąć konkretne działania przyspieszające wdrażanie zobowiązań w dziedzinie zrównoważonego rozwoju.

B. Dalsze działania na rzecz integracji, wdrażania i spójności: ocena dotychczasowego postępu i istniejące luki we wdrażaniu dokumentów końcowych głównych szczytów w sprawie zrównoważonego rozwoju oraz reagowanie na nowe i wyłaniające się wyzwania

19. Uznajemy, że okresie 20 lat od Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie środowiska i rozwoju w 1992 roku nastąpił nierówny postęp, m.in. w zakresie zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa. Podkreślamy potrzebę dokonania postępu we wdrażaniu wcześniejszych zobowiązań. Uznajemy również potrzebę przyspieszenia postępu w eliminowaniu różnic między krajami rozwiniętymi i rozwijającymi się oraz wykorzystania i stwarzania możliwości osiągnięcia zrównoważonego rozwoju poprzez wzrost gospodarczy i dywersyfikację, rozwój społeczny i ochronę środowiska. W tym celu podkreślamy dalszą potrzebę zapewnienia korzystnych warunków na szczeblu krajowym i międzynarodowym oraz dalszą i wzmocnioną współpracę międzynarodową, szczególnie w zakresie finansów, zadłużenia, handlu i transferu technologii, zgodnie ze wzajemnymi ustaleniami, a także innowacji, przedsiębiorczości, budowania potencjału, przejrzystości i odpowiedzialności. Uznajemy

zróżnicowanie podmiotów i zainteresowanych stron zaangażowanych w działania na rzecz zrównoważonego rozwoju. W tym kontekście potwierdzamy dalszą potrzebę pełnego i efektywnego udziału wszystkich krajów, szczególnie krajów rozwijających się, w podejmowaniu decyzji na szczeblu globalnym.

20. Uznajemy, że od 1992 roku występowały obszary, których postęp był niedostateczny i nastąpiło pogorszenie sytuacji w zakresie integracji trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju, które pogłębiały liczne kryzysy finansowe, gospodarcze, żywnościowe i energetyczne, zagrażające zdolności wszystkich krajów, w szczególności krajów rozwijających się, do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju. W tym względzie krytyczne znaczenie ma, abyśmy nie wycofali naszego zobowiązania do wdrożenia ustaleń Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie środowiska i rozwoju. Uznajemy również, że jednym z aktualnych głównych wyzwań dla wszystkich krajów, szczególnie krajów rozwijających się, stanowią skutki licznych kryzysów dotyczących obecnie świat.

21. Nasze głębokie zaniepokojenie budzi fakt, iż jedna na pięć osób, czyli ponad 1 mld ludzi, wciąż żyje w skrajnym ubóstwie, zaś jedna na siedem — czyli 14% — jest niedożywiona, podczas gdy wyzwania w zakresie zdrowia publicznego, w tym pandemii i epidemii, wciąż stanowią wszechobecne zagrożenia. W tym kontekście odnotowujemy dyskusje nt. bezpieczeństwa ludzi prowadzone w Zgromadzeniu Ogólnym. Ponieważ oczekuje się, iż ludność świata przekroczy 9 mld do 2050 roku i szacuje się, iż dwie trzecie z niej będzie żyło w miastach, uznajemy, że musimy zwiększyć nasze wysiłki mające na celu osiągnięcie zrównoważonego rozwoju, a w szczególności eliminację ubóstwa, głodu i chorób, którym można zapobiegać.

22. Uznajemy przykłady postępu w zakresie zrównoważonego rozwoju na poziomie regionalnym, krajowym, subkrajowym i lokalnym. Stwierdzamy, że działania mające na celu zrównoważony rozwój znalazły odzwierciedlenie w politykach i planach regionalnych, krajowych i subkrajowych oraz że rządy wzmocniły swoje dążenia do zrównoważonego rozwoju od czasu przyjęcia Agendy 21 poprzez ustawodawstwo i instytucje oraz rozwój i implementację międzynarodowych, regionalnych i subkrajowych porozumień i zobowiązań.

23. Ponownie potwierdzamy wagę wsparcia dla krajów rozwijających się w ich wysiłkach mających na celu eliminację ubóstwa i promowanie upodmiotowienia ubogich i osób w trudnej sytuacji, m.in. poprzez usuwanie barier dla możliwości, wzmacnianie potencjału produkcyjnego, rozwijanie zrównoważonego rolnictwa i promowanie pełnego i produktywnego zatrudnienia i godnej pracy dla wszystkich, które uzupełniają efektywne kierunki polityki społecznej, w tym minimalny zakres ochrony socjalnej, mające na celu realizację celów rozwoju uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym, m.in. Milenijnych Celów Rozwoju.

24. Wyrażamy głębokie zaniepokojenie ciągle wysokim poziomem bezrobocia i częściowego bezrobocia, szczególnie wśród młodzieży, i stwierdzamy potrzebę strategii zrównoważonego rozwoju przewidującej proaktywne działania na rzecz zatrudnienia młodzieży na wszystkich poziomach. W tym względzie uznajemy potrzebę globalnej strategii w sprawie młodzieży i zatrudnienia, czerpiącej z działań Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP).

25. Uznajemy, że zmiany klimatu stanowią powszechny i trwały kryzys oraz wyrażamy naszą obawę, że ze względu na skalę i znaczenie negatywnych skutków zmian klimatu dotkną one wszystkie kraje i ograniczą zdolność wszystkich krajów, szczególnie krajów rozwijających się, do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju i zagrażą żywotności i przetrwaniu narodów. Dlatego też podkreślamy, że walka ze zmianami klimatu wymaga pilnych i ambitnych działań, zgodnie z zasadami i postanowieniami Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu.

26. Usilnie wzywamy Państwa, aby nie przyjmowały i nie stosowały żadnych jednostronnych środków gospodarczych, finansowych lub handlowych, niezgodnych z prawem międzynarodowym i Kartą Narodów Zjednoczonych, które utrudnią pełne osiągnięcie rozwoju gospodarczego i społecznego, szczególnie w krajach rozwijających się.

27. Ponawiamy nasze zobowiązania wyrażone w Planie Implementacyjnym z Johannesburga, dokumencie końcowym Szczytu Ziemi w 2005 roku i dokumencie końcowym Plenarnego Spotkania Wysokiego Szczebla Zgromadzenia Ogólnego w sprawie Milenijnych Celów Rozwoju w 2010 roku do podjęcia dalszych efektywnych środków i działań, zgodnie z prawem międzynarodowym, dla usunięcia przeszkód utrudniających pełną realizację prawa do samostanowienia narodów żyjących pod kolonialną,

obcą okupacją, które w dalszym ciągu negatywnie wpływają na ich rozwój gospodarczy i społeczny oraz ich środowisko, których nie można pogodzić z godnością i wartością osoby ludzkiej, a które należy zwalczać i eliminować.

28. Ponownie potwierdzamy, że zgodnie z Kartą Narodów Zjednoczonych, nie należy interpretować tych stwierdzeń jako upoważniających lub zachęcających do jakichkolwiek działań przeciwko terytorialnej integralności lub politycznej niezależności jakiegokolwiek państwa.

29. Decydujemy się podjąć dalsze efektywne środki i działania, zgodnie z prawem międzynarodowym, w celu usunięcia przeszkód i ograniczeń, wzmocnienia wsparcia i zaspokojenia szczególnych potrzeb osób żyjących na obszarach dotkniętych złożonymi kryzysami humanitarnymi oraz na obszarach dotkniętych terroryzmem.

30. Uznajemy, że wiele osób, szczególnie ubodzy, bezpośrednio wykorzystują ekosystemy jako środki egzystencji, podstawę dobrostanu gospodarczego, społecznego i fizycznego oraz dziedzictwa kulturowego. Z tego powodu, istotne znaczenie ma tworzenie godnych miejsc pracy i dochodów, zmniejszających różnice w standardach życia w celu lepszego zaspokojenia potrzeb ludzi oraz promowanie zrównoważonych środków egzystencji i praktyk, a także zrównoważonego wykorzystania zasobów i ekosystemów naturalnych.

31. Podkreślamy, że zrównoważony rozwój musi sprzyjać integracji społecznej i musi koncentrować się na potrzebach ludzi, przynosząc korzyści i angażując wszystkich ludzi, w tym młodzież i dzieci. Uznajemy, że równość płci i upodmiotowienie kobiet są ważne dla zrównoważonego rozwoju i naszej wspólnej przyszłości. Ponownie potwierdzamy nasze zobowiązania do zapewnienia kobietom równych praw, dostępu i możliwości uczestnictwa i przywództwa w gospodarce, społeczeństwie i procesie podejmowania decyzji politycznych.

32. Uznajemy, że każdy kraj stoi wobec specyficznych wyzwań związanych z osiągnięciem zrównoważonego rozwoju, i podkreślamy szczególne wyzwania, przed którymi stoją najbardziej zagrożone kraje, a szczególnie kraje afrykańskie, kraje najslabiej rozwinięte, śródlądowe kraje rozwijające się i małe wyspiarskie kraje rozwijające się, a także specyficzne wyzwania, przed jakimi stoją kraje o średnich dochodach. Kraje w sytuacji konfliktu również wymagają szczególnej uwagi.

33. Ponownie potwierdzamy nasze zobowiązania do podjęcia pilnych i konkretnych działań dotyczących zagrożeń dla małych wyspiarskich krajów rozwijających się, m.in. trwale wdrażanie Barbadoskiego Programu Działań i Strategii z Mauritiusa, i podkreślamy pilną potrzebę znalezienia dodatkowych rozwiązań dla głównych wyzwań, przed jakimi stoją małe wyspiarskie kraje rozwijające się, w sposób skoordynowany, tak aby im pomóc w utrzymaniu dynamiki działań w ramach wdrażania Barbadoskiego Programu Działań i Strategii z Mauritiusa oraz w osiągnięciu zrównoważonego rozwoju.

34. Ponownie potwierdzamy, że w Stambulskim Programie Działań nakreślono priorytety krajów najslabiej rozwiniętych w zakresie zrównoważonego rozwoju i określono ramy odnowionego i wzmocnionego globalnego partnerstwa dla ich wdrażania. Zobowiązujemy się do udzielenia pomocy krajom najslabiej rozwiniętym we wdrażaniu Stambulskiego Programu Działań oraz w ich wysiłkach na rzecz osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

35. Uznajemy, że należy poświęcić więcej uwagi Afryce i wykonaniu wcześniej uzgodnionych zobowiązań związanych z jej rozwojem, które przyjęto na głównych szczytach i konferencjach Narodów Zjednoczonych. Stwierdzamy, że w ostatnich latach zwiększyła się pomoc dla Afryki. Jednakże, w dalszym ciągu jest ona mniejsza niż wcześniej przyjęte zobowiązania. Podkreślamy kluczowy priorytet społeczności międzynarodowej, jakim jest wsparcie dla wysiłków Afryki w zakresie zrównoważonego rozwoju. W tym względzie ponownie zobowiązujemy się do pełnego wdrożenia zobowiązań uzgodnionych na poziomie międzynarodowym, dotyczących potrzeb rozwojowych Afryki, szczególnie tych, które określono w Deklaracji Milenijnej Narodów Zjednoczonych, Deklaracji Narodów Zjednoczonych w sprawie Nowego Partnerstwa dla Rozwoju Afryki, Konsensusie z Monterrey, Planie Implementacyjnym z Johannesburga, dokumencie końcowym Szczytu Ziemi w 2005 roku i deklaracji politycznej z 2008 roku w sprawie potrzeb rozwojowych Afryki.

36. Uznajemy poważne ograniczenia utrudniające osiągnięcie zrównoważonego rozwoju w jego wszystkich trzech wymiarach w śródlądowych krajach rozwijających się. W tym względzie ponownie potwierdzamy nasze zobowiązanie do reagowania na szczególne potrzeby rozwojowe i wyzwania, przed

jakim stoją śródlądowe kraje rozwijające się, poprzez pełne, terminowe i efektywne wdrożenie Programu Działań z Ałmaty, zgodnie z Deklaracją w sprawie średniookresowego przeglądu Programu Działań z Ałmaty.

37. Uznajemy postęp dokonany przez kraje o średnich dochodach w poprawie dobrobytu ich ludności oraz specyficzne wyzwania rozwojowe, przed jakimi one stoją, w swoich wysiłkach mających na celu eliminację ubóstwa, zmniejszenie nierówności, osiągnięcie ich celów rozwojowych, m.in. Milenijnych Celów Rozwoju, i osiągnięcie zrównoważonego rozwoju w sposób kompleksowy, integrujący jego wymiar gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Potwierdzamy, że wysiłki te powinny być odpowiednio wspierane przez społeczność międzynarodową, w różny sposób, z uwzględnieniem potrzeb i zdolności tych krajów do mobilizacji wewnętrznych zasobów tych krajów.

38. Uznajemy potrzebę szerszych miar postępu, uzupełniających produkt krajowy brutto, aby zapewnić lepszą podstawę dla decyzji politycznych, i w tym względzie występujemy do Komisji Statystycznej Narodów Zjednoczonych o rozpoczęcie programu prac w tej dziedzinie, w oparciu o dotychczasowe inicjatywy, w porozumieniu z odpowiednimi instytucjami systemu Narodów Zjednoczonych i innymi właściwymi organizacjami.

39. Uznajemy, że planeta Ziemia i jej ekosystemy są naszym domem oraz że „Matka Ziemia” stanowi częsty zwrot w szeregu krajów i regionów, a także stwierdzamy, że niektóre kraje uznają prawa przyrody w kontekście promowania zrównoważonego rozwoju. Jesteśmy przekonani, że osiągnięcie sprawiedliwej równowagi między potrzebami gospodarczymi, społecznymi i środowiskowymi obecnych i przyszłych pokoleń wymaga promowania harmonii z przyrodą.

40. Apelujemy o holistyczne i zintegrowane podejście do zrównoważonego rozwoju, które doprowadzi ludzkość do życia w harmonii z przyrodą i przyniesie działania mające na celu przywrócenie zdrowia i integralności ekosystemu Ziemi.

41. Uznajemy przyrodniczą i kulturową różnorodność świata oraz uznajemy, że wszystkie kultury i cywilizacje mogą przyczynić się zrównoważonego rozwoju.

C. Zaangażowanie głównych grup i interesariuszy

42. Ponownie potwierdzamy kluczową rolę wszystkich szczebli władz i organów legislacyjnych w promowaniu zrównoważonego rozwoju. Ponadto, doceniamy wysiłki i postęp dokonywany na szczeblu lokalnym, subkrajowym oraz uznajemy ważną rolę, jaką takie władze i społeczności mogą odegrać we wdrażaniu zrównoważonego rozwoju, m.in. przez zaangażowanie obywateli i interesariuszy oraz zapewnienie im odpowiednich informacji, zależnie od sytuacji, dotyczących trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju. Ponadto, uznajemy znaczenie zaangażowania wszystkich istotnych decydentów w planowaniu i realizacji kierunków polityki zrównoważonego rozwoju.

43. Podkreślamy, że szeroki udział społeczeństwa i dostęp do informacji oraz postępowania sądowego i administracyjnego mają istotne znaczenie dla promowania zrównoważonego rozwoju. Zrównoważony rozwój wymaga znaczącego zaangażowania i aktywnego udziału organów sądowych i ustawodawczych szczebla regionalnego, krajowego i subkrajowego, a także wszystkich głównych grup: kobiet, dzieci i młodzieży, ludów tubylczych, organizacji pozarządowych, władz lokalnych, pracowników i związków zawodowych, biznesu i przemysłu, społeczności naukowo-technicznej, rolników oraz innych interesariuszy, w tym społeczności lokalnych, grup wolontariuszy i fundacji, migrantów i rodzin, osób starszych i niepełnosprawnych. W tym względzie uzgadniamy, że będziemy ściślej współpracować z głównymi grupami i innymi interesariuszami oraz zachęcamy ich do wzięcia aktywnego udziału, zależnie od okoliczności, w procesach przyczyniających się do podejmowania decyzji, planowania i realizacji kierunków polityki i programów zrównoważonego rozwoju na wszystkich szczeblach.

44. Uznajemy rolę społeczeństwa obywatelskiego i znaczenie stworzenia warunków dla aktywnego udziału wszystkich członków społeczeństwa obywatelskiego w zrównoważonym rozwoju. Uznajemy, że szerszy udział społeczeństwa obywatelskiego wymaga m.in. poprawy dostępu do informacji oraz budowy potencjału społeczeństwa obywatelskiego i korzystnych warunków. Uznajemy, że technologie informacyjno-komunikacyjne ułatwiają przepływ informacji między rządami i społeczeństwem. W tym względzie istotne znaczenie mają działania mające na celu poprawę dostępu do technologii informacyjno-

komunikacyjnych, zwłaszcza sieci i usług szerokopasmowych, i wyeliminowanie wykluczenia cyfrowego, uznając wkład współpracy międzynarodowej w tym względzie.

45. Podkreślamy, że kobiety mogą odegrać istotną rolę w osiągnięciu zrównoważonego rozwoju. Uznajemy przywódczą rolę kobiet i postanawiamy promować równość płci oraz zapewniać ich pełny i efektywny udział w kierunkach polityki, programach i podejmowaniu decyzji dotyczących zrównoważonego rozwoju na wszystkich szczeblach.

46. Przyznajemy, że wdrażanie zrównoważonego rozwoju będzie wymagać aktywnego zaangażowania zarówno sektora publicznego, jak i prywatnego. Uznajemy, że aktywny udział sektora prywatnego może przyczynić się do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, m.in. dzięki ważnemu narzędziu, jakim jest partnerstwo publiczno-prywatne. Popieramy krajowe ramy regulacyjno-polityczne umożliwiające realizację inicjatyw w zakresie zrównoważonego rozwoju przez biznes i przemysł, uwzględniając znaczenie społecznej odpowiedzialności firm. Wzywamy sektor prywatny do wprowadzania praktyk odpowiedzialnego biznesu, np. tych, które promuje program Global Compact Narodów Zjednoczonych.

47. Doceniamy znaczenie raportów nt. zasad odpowiedzialnego biznesu i zachęcamy firmy, jeśli jest to właściwe, szczególnie notowane na giełdzie i duże firmy, aby zastanowiły się nad włączeniem informacji dotyczących zasad odpowiedzialnego biznesu do swojego cyklu sprawozdawczego. Zachęcamy przemysł, zainteresowane rządy i właściwych interesariuszy, aby przy wsparciu systemu Narodów Zjednoczonych, jeśli jest to właściwe, opracowały wzorce najlepszej praktyki i ułatwiały działania na rzecz wprowadzania raportów nt. zasad odpowiedzialnego biznesu, z uwzględnieniem doświadczeń związanych z już istniejącymi ramami i zwracając szczególną uwagę na potrzeby krajów rozwijających się, m.in. w zakresie budowy potencjału.

48. Uznajemy ważny wkład społeczności naukowo-technicznej w zrównoważony rozwój. Zobowiązujemy się współpracować ze społecznościami akademickimi, naukowymi i technologicznymi oraz wspierać ich współdziałanie, szczególnie w krajach rozwijających się, aby wyeliminować lukę technologiczną między krajami rozwijającymi się i rozwiniętymi oraz wzmocnić wzajemne relacje między nauką i polityką, a także wspierać międzynarodową współpracę w badaniach dotyczących zrównoważonego rozwoju.

49. Podkreślamy znaczenie udziału ludów tubylczych w osiągnięciu zrównoważonego rozwoju. Uznajemy również znaczenie przyjętej przez Narody Zjednoczone Deklaracji Praw Ludów Tubylczych w kontekście wdrażania strategii zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym, regionalnym, krajowym i subkrajowym.

50. Podkreślamy znaczenie aktywnego udziału młodzieży w procesach podejmowania decyzji, ponieważ kwestie, do których się odnosimy, będą miały wielki wpływ na obecne i przyszłe pokolenia, zaś wkład dzieci i młodzieży ma istotne znaczenie dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju. Dostrzegamy również potrzebę promowania dialogu i solidarności międzypokoleniowej poprzez uznanie ich poglądów.

51. Podkreślamy znaczenie udziału pracowników i związków zawodowych w promowaniu zrównoważonego rozwoju. Jako przedstawiciele pracowników, związki zawodowe są ważnymi partnerami w działaniach przyczyniających się do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, szczególnie w wymiarze społecznym. Informowanie, edukacja i szkolenie w zakresie zasad zrównoważonego rozwoju na wszystkich poziomach, m.in. w miejscu pracy, mają kluczowe znaczenie dla wzmocnienia zdolności pracowników i związków zawodowych do wspierania zrównoważonego rozwoju.

52. Uznajemy, że rolnicy, w tym mali rolnicy, rybacy, pasterze i leśnicy mogą wnieść ważny wkład w zrównoważony rozwój poprzez działalność produkcyjną, która jest nieszkodliwa dla środowiska, poprawia bezpieczeństwo żywnościowe i środki egzystencji ubogich oraz pobudza produkcję i trwałą wzrost gospodarczy.

53. Stwierdzamy, że organizacje pozarządowe mogą wnieść i w istocie wnoszą cenny wkład w promowanie zrównoważonego rozwoju dzięki swojemu ugruntowanemu i zróżnicowanemu doświadczeniu, wiedzy specjalistycznej i potencjałowi, szczególnie w zakresie analizy, wymiany informacji i wiedzy, promowania dialogu i wsparcia dla wdrażania zrównoważonego rozwoju.

54. Uznajemy kluczową rolę Narodów Zjednoczonych w realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Uznajemy również w tym względzie wkład innych właściwych organizacji, w tym międzynarodowych instytucji finansowych i wielostronnych banków rozwoju, a także podkreślamy znaczenie ich współpracy

między sobą i z Narodami Zjednoczonymi, w ramach ich odpowiednich mandatów, uznając ich rolę w mobilizowaniu środków na zrównoważony rozwój.

55. Zobowiązujemy się do wzmocnienia globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju, które ustanowiliśmy w Rio de Janeiro w 1992 roku. Uznajemy potrzebę nadania nowej dynamiki naszym wspólnym działaniom na rzecz zrównoważonego rozwoju i zobowiązujemy się współdziałać z głównymi grupami i innymi interesariuszami w eliminowaniu luk w zakresie jego wdrażania.

III. Zielona gospodarka w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa

56. Potwierdzamy, że w każdym kraju są dostępne różne podejścia, wizje, modele i narzędzia, zgodnie z warunkami i priorytetami krajowymi, związane z osiągnięciem zrównoważonego rozwoju w jego trzech wymiarach, który stanowi nasz nadrzędny cel. W tym względzie uważamy zieloną gospodarkę w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa za jedno z ważnych narzędzi dostępnych dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju oraz że mogłaby ona zapewniać warianty dla tworzonej polityki, ale nie powinna stanowić sztywnego zbioru reguł. Podkreślamy, że powinna ona przyczynić się do eliminacji ubóstwa oraz trwałego wzrostu gospodarczego, zwiększenia zakresu integracji społecznej, poprawy dobrobytu ludzi i stworzenia możliwości zatrudnienia i godnej pracy dla wszystkich, jednocześnie utrzymując zdrowe funkcjonowanie ekosystemów Ziemi.

57. Potwierdzamy, że kierunki polityki zielonej gospodarki w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa powinny uwzględniać wszystkie Zasady z Rio, Agendę 21 i Plan Implementacyjny z Johannesburga i być z nimi spójne oraz przyczyniać się do osiągnięcia odpowiednich, uzgodnionych na szczeblu międzynarodowym celów rozwoju, m.in. Milenijnych Celów Rozwoju.

58. Potwierdzamy, że kierunki zielonej polityki w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa powinny:

- (a) być spójne z prawem międzynarodowym;
- (b) respektować suwerenne prawo każdego kraju do swoich zasobów naturalnych, uwzględniając jego warunki, cele, odpowiedzialność, priorytety i przestrzeń polityczną w odniesieniu do trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju;
- (c) wspierać korzystne warunki i dobrze funkcjonujące instytucje na wszystkich szczeblach, z wiodącą rolą rządów i udziałem wszystkich odpowiednich interesariuszy, m.in. społeczeństwa obywatelskiego;
- (d) promować trwałe i sprzyjający integracji społecznej wzrost gospodarczy, wspierać innowacje i zapewniać możliwości, korzyści i podmiotowość wszystkim oraz poszanowanie wszystkich praw człowieka;
- (e) uwzględniać potrzeby krajów rozwijających się, zwłaszcza znajdujących się w szczególnej sytuacji;
- (f) wzmacniać współpracę międzynarodową, m.in. poprzez zapewnienie środków finansowych, budowanie potencjału i transfer technologii do krajów rozwijających się;
- (g) skutecznie unikać nieuzasadnionych warunków dla oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) i finansowania;
- (h) nie stanowić środka arbitralnej lub nieuzasadnionej dyskryminacji, lub też ukrytego ograniczenia w handlu międzynarodowym, unikać jednostronnych działań w reakcji na wzywania środowiskowe poza jurysdykcją kraju-importera, aby zapewnić, że środki środowiskowe podejmowane wobec transgranicznych lub globalnych problemów środowiskowych będą, na ile to możliwe, oparte na konsensusie międzynarodowym;
- (i) przyczynić się do zamknięcia luki technologicznej między krajami rozwiniętymi i rozwijającymi się oraz zmniejszać zależność technologiczną krajów rozwijających się od krajów rozwiniętych przy użyciu wszelkich odpowiednich środków;
- (j) podnieść dobrobyt ludów tubylczych i ich społeczności, innych społeczności lokalnych i tradycyjnych oraz mniejszości etnicznych, uznając i wspierając ich tożsamość, kulturę i interesy, a także

unikając zagrożeń dla ich dziedzictwa kulturowego, praktyk i tradycyjnej wiedzy, zachowując i respektując nierynkowe rozwiązania, przyczyniające się do eliminacji ubóstwa;

(k) podnieść dobrobyt kobiet, dzieci, młodzieży, niepełnosprawnych, małych i produkujących na własne potrzeby rolników, rybaków i osób pracujących w małych i średnich przedsiębiorstwach oraz poprawić środki egzystencji i uprawnienia grup ubogich i zagrożonych, szczególnie w krajach rozwijających się;

(l) mobilizować pełny potencjał i zapewnić równy wkład zarówno kobiet, jak i mężczyzn;

(m) promować działalność produkcyjną w krajach rozwijających się, która przyczynia się do eliminacji ubóstwa;

(n) reagować na obawy dotyczące nierówności i promować integrację społeczną, m.in. poprzez minimalny zakres ochrony socjalnej;

(o) promować wzorce zrównoważonej konsumpcji i produkcji;

(p) kontynuować działania prowadzące do sprzyjających integracji społecznej, sprawiedliwych rozwiązań rozwojowych w celu eliminacji ubóstwa i nierówności.

59. Uważamy realizację kierunków polityki zielonej gospodarki przez kraje, które starają się je stosować, aby przejść do zrównoważonego rozwoju, za wspólne przedsięwzięcie oraz uznajemy, że każdy kraj może wybrać odpowiednie podejście, zgodnie z krajowymi planami, strategiami i priorytetami zrównoważonego rozwoju.

60. Uznajemy, że zielona gospodarka w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa zwiększy naszą zdolność do zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi z mniejszymi negatywnymi oddziaływaniami na środowisko, podniesie efektywność zasobów i ograniczy marnotrawstwo.

61. Uznajemy, że pilne działania wobec niezrównoważonych wzorców produkcji i konsumpcji, jeśli one występują, wciąż ma fundamentalne znaczenie dla działań w zakresie środowiskowego wymiaru zrównoważonego rozwoju oraz promowania ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej i ekosystemów, odnawiania zasobów naturalnych i promowania trwałego, sprzyjającego integracji społecznej i sprawiedliwego wzrostu globalnego.

62. Zachęcamy wszystkie kraje do rozważenia realizacji kierunków polityki zielonej gospodarki w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa w taki sposób, aby starać się zapewnić trwałe, sprzyjające integracji społecznej i sprawiedliwy wzrost gospodarczy i tworzenie miejsc pracy, szczególnie dla kobiet, młodzieży i ubogich. W tym względzie stwierdzamy znaczenie zapewnienia wyposażenia pracowników w niezbędne umiejętności, m.in. poprzez edukację i budowę potencjału, i ich objęcia konieczną ochroną socjalną i zdrowotną. W tym względzie zachęcamy wszystkich interesariuszy, m.in. biznes i przemysł, do wniesienia odpowiedniego wkładu. Występujemy do rządów o zwiększenie wiedzy i zdolności statystycznych dotyczących tendencji, rozwoju sytuacji i ograniczeń w zakresie miejsc pracy oraz wprowadzenia odpowiednich danych do statystyki krajowej, ze wsparciem odpowiednich agend Narodów Zjednoczonych w ramach ich mandatów.

63. Uznajemy znaczenie oceny zakresu czynników społecznych, środowiskowych i gospodarczych oraz zachęcamy, jeśli na to pozwalają okoliczności i warunki krajowe, aby je uwzględnić w procesie podejmowania decyzji. Stwierdzamy, że należy wziąć pod uwagę możliwości i wyzwania oraz koszty i korzyści związane z kierunkami polityki zielonej gospodarki w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa, przy wykorzystaniu najlepszych dostępnych danych i analiz naukowych. Przyznajemy, że różnorodne środki, m.in. regulacyjne, dobrowolne i inne, zastosowane na szczeblu międzynarodowym i zgodne z zobowiązaniami wynikającymi z umów międzynarodowych, mogłyby promować zieloną gospodarkę w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa. Ponownie potwierdzamy, że kierunki polityki społecznej mają istotne znaczenie dla promowania zrównoważonego rozwoju.

64. Przyznajemy, że zaangażowanie wszystkich interesariuszy i ich partnerstw, tworzenia sieci i wymiany doświadczeń na wszystkich poziomach mogłoby pomóc krajom w uczeniu się od siebie nawzajem poprzez określanie odpowiednich kierunków polityki zrównoważonego rozwoju, m.in. kierunków polityki zielonej gospodarki. Dostrzegamy pozytywne doświadczenia w niektórych krajach, m.in. w krajach rozwijających się, w zakresie przyjmowania kierunków polityki zielonej

gospodarki w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa, poprzez sprzyjające integracji społecznej rozwiązania, i witamy z zadowoleniem dobrowolną wymianę doświadczeń oraz budowanie potencjału w różnych dziedzinach zrównoważonego rozwoju.

65. Uznajemy zdolność technologii komunikacyjnych, m.in. technologii łącznościowych i innowacyjnych aplikacji, do promowania wymiany wiedzy, współpracy technicznej i budowania potencjału dla zrównoważonego rozwoju. Te technologie i aplikacje mogą budować potencjał i umożliwiać wymianę doświadczeń i wiedzy w różnych dziedzinach zrównoważonego rozwoju w otwarty i przejrzysty sposób.

66. Uznając znaczenie powiązania finansowania, technologii, budowania potencjału i potrzeb krajowych dla kierunków polityki zrównoważonego rozwoju, m.in. zielonej gospodarki w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa, występujemy do systemu Narodów Zjednoczonych o koordynowanie i dostarczenie informacji na żądanie, we współpracy z właściwymi donatorami i organizacjami międzynarodowymi, dotyczących:

(a) skojarzenia zainteresowanych krajów z partnerami, którzy najlepiej nadają się do udzielenia żądanego wsparcia;

(b) zbiorów narzędzi i/lub najlepszych praktyk w zakresie stosowania kierunków polityki zielonej gospodarki w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa na wszystkich poziomach;

(c) wzorców lub dobrych przykładów kierunków polityki zielonej gospodarki w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa;

(d) metodologii oceny w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa;

(e) istniejących i powstających platform, które wnoszą swój wkład w tym względzie.

67. Podkreślamy znaczenie przyjęcia przez rządy przywódczej roli w tworzeniu kierunków polityki i strategii w ramach sprzyjającego integracji społecznej i przejrzystego procesu. Odnotowujemy też wysiłki podejmowane przez te kraje, m.in. kraje rozwijające się, które już rozpoczęły proces opracowywania krajowych strategii i kierunków polityki zielonej gospodarki dla wsparcia zrównoważonego rozwoju.

68. Występujemy do właściwych interesariuszy, m.in. komisji regionalnych Narodów Zjednoczonych, organizacji i organów Narodów Zjednoczonych, innych właściwych organizacji międzyrządowych i regionalnych, międzynarodowych instytucji finansowych i głównych grup zaangażowanych w zrównoważony rozwój, o udzielenie wsparcia na żądanie, w ramach ich odpowiednich mandatów, krajom rozwijającym się w osiągnięciu zrównoważonego rozwoju, m.in. dla zielonej gospodarki w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa, szczególnie w krajach najsłabiej rozwiniętych.

69. Występujemy również do biznesu i przemysłu o wniesienie stosownego wkładu, zgodnie z ustawodawstwem krajowym, do zrównoważonego rozwoju i opracowanie strategii zrównoważonego rozwoju, uwzględniających m.in. kierunki polityki zielonej gospodarki.

70. Dostrzegamy rolę spółdzielni i mikroprzedsiębiorstw przyczyniających się do integracji społecznej i ograniczenia ubóstwa, szczególnie w krajach rozwijających się.

71. Zachęcamy istniejące i nowe partnerstwa, m.in. partnerstwa publiczno-prywatne, aby pozyskiwały fundusze publiczne, uzupełniane przez sektor prywatny, uwzględniając, jeśli jest to właściwe, interesy społeczności lokalnych i tubylczych. W tym względzie rządy powinny wspierać inicjatywy na rzecz zrównoważonego rozwoju, m.in. promując wkład sektora prywatnego we wsparcie dla kierunków zielonej polityki w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa.

72. Uznajemy krytyczną rolę technologii oraz znaczenie promowania innowacji, szczególnie w krajach rozwijających się. Występujemy do odpowiednich władz o stworzenie korzystnych ram wspierających przyjazne dla środowiska technologie, prace badawczo-rozwojowe i innowacje, m.in. wspierające zieloną gospodarkę w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa.

73. Podkreślamy znaczenie transferu technologii do krajów rozwijających się i przypominamy postanowienia dotyczące transferu technologii, finansów, dostępu do informacji i praw własności intelektualnej uzgodnione w Planie Implementacyjnym z Johannesburga, w szczególności zawarty w nim apel, odpowiednio, o promowanie, ułatwianie i finansowanie dostępu do nieszkodliwych dla środowiska technologii i związanego z nimi know-how oraz ich rozwoju, transferu i upowszechniania, zwłaszcza

w krajach rozwijających się, na korzystnych warunkach, m.in. na dogodnych i preferencyjnych warunkach, na podstawie wzajemnych ustaleń. Odnotowujemy również pojawienie się dalszych dyskusji i umów dotyczących tych kwestii od czasu przyjęcia Planu Implementacyjnego z Johannesburga.

74. Uznajemy, że należy wspierać wysiłki krajów rozwijających się, które zdecydowały się wdrażać kierunki polityki zielonej gospodarki w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa, udzielając im pomocy technicznej i technologicznej.

IV. Instytucjonalne ramy zrównoważonego rozwoju

A. Wzmocnienie trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju

75. Podkreślamy znaczenie wzmocnienia instytucjonalnych ram zrównoważonego rozwoju, które umożliwią spójną i efektywną reakcję na obecne i przyszłe wyzwania i skutecznie wyeliminują luki w realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Instytucjonalne ramy zrównoważonego rozwoju powinny integrować trzy wymiary zrównoważonego rozwoju w zbalansowany sposób i poprawić ich wdrażanie, m.in. przez wzmocnienie spójności, koordynację, unikanie powielania wysiłków i dokonywanie oceny postępu we wdrażaniu zrównoważonego rozwoju. Ponownie potwierdzamy również, że ramy te powinny sprzyjać integracji społecznej, być przejrzyste i efektywne oraz zapewniać wspólne rozwiązania dla globalnych wyzwań dla zrównoważonego rozwoju.

76. Uznajemy, że efektywne zarządzanie na szczeblu lokalnym, subkrajowym, krajowym, regionalnym i globalnym reprezentującym poglądy i interesy wszystkich ma krytyczne znaczenie dla wdrażania zrównoważonego rozwoju. Wzmocnienie i reforma instytucjonalnych ram nie powinny być celem samym w sobie, ale środkiem osiągnięcia zrównoważonego rozwoju. Uznajemy, że usprawnione i bardziej efektywne instytucjonalne ramy zrównoważonego rozwoju na poziomie międzynarodowym powinny być zgodne z Zasadami z Rio, oparte na Agendzie 21 oraz Planie Implementacyjnym z Johannesburga i jego celach dotyczących instytucjonalnych ram zrównoważonego rozwoju, przyczyniać się do realizacji naszych zobowiązań ujętych w dokumentach końcowych konferencji i szczytów Narodów Zjednoczonych w sprawach gospodarczych, społecznych, środowiskowych i pokrewnych i uwzględniać krajowe priorytety oraz strategie i priorytety rozwoju krajów rozwijających się. Dlatego też decydujemy się wzmocnić instytucjonalne ramy zrównoważonego rozwoju, które m.in. będą:

- (a) promować zbalansowaną integrację trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju;
- (b) opierać się na podejściu zorientowanym na działania i wyniki, w odpowiedni sposób uwzględniając wszystkie istotne kwestie horyzontalne, aby przyczynić się do wdrażania zrównoważonego rozwoju;
- (c) podkreślać znaczenie wzajemnych powiązań między kluczowymi kwestiami i wyzwaniami oraz potrzebę systematycznego podejścia do nich na wszystkich istotnych poziomach;
- (d) zwiększać spójność, ograniczać fragmentację i dublowanie działań oraz podnosić efektywność, jednocześnie wzmacniając koordynację i współpracę;
- (e) promować pełny i efektywny udział wszystkich krajów w procesach podejmowania decyzji;
- (f) angażować liderów politycznych, zapewniać wytyczne polityczne i określać konkretne działania promujące efektywne wdrażanie zrównoważonego rozwoju, m.in. poprzez dobrowolną wymianę doświadczeń i wyciągniętych wniosków;
- (g) promować działania na styku nauki i polityki poprzez sprzyjające integracji społecznej, oparte na dowodach naukowych i przejrzyste oceny naukowe oraz dostęp we właściwym czasie do wiarygodnych i istotnych danych w obszarach związanych z trzema wymiarami zrównoważonego rozwoju, w oparciu, jeśli jest to właściwe, o istniejące mechanizmy; w tym względzie wzmacniać udział wszystkich krajów w międzynarodowych procesach zrównoważonego rozwoju i budowania potencjału, szczególnie krajów rozwijających się, m.in. poprzez prowadzenie ich własnego monitoringu i ocen;
- (h) zwiększać udział i efektywne zaangażowanie społeczeństwa obywatelskiego i innych istotnych interesariuszy w istotnych międzynarodowych forach i w tym względzie promować przejrzystość i szeroki udział społeczeństwa i partnerstw we wdrażaniu zrównoważonego rozwoju;

(i) promować oceny i określać postęp we wypełnianiu wszystkich zobowiązań w zakresie zrównoważonego rozwoju, m.in. zobowiązań dotyczących środków wdrażania.

B. Wzmocnienie międzyrządowych ustaleń dotyczących zrównoważonego rozwoju

77. Uznajemy kluczowe znaczenie sprzyjającego integracji społecznej, przejrzystego, zreformowanego, wzmocnionego, efektywnego wielostronnego systemu, który lepiej reaguje na obecne pilne globalne wyzwania dla zrównoważonego rozwoju, uznając uniwersalny charakter i centralną rolę Narodów Zjednoczonych oraz potwierdzając nasze zobowiązanie do wzmocnienia efektywności i skuteczności systemu Narodów Zjednoczonych.

78. Podkreślamy potrzebę wzmocnienia spójności i koordynacji w całym systemie Narodów Zjednoczonych, jednocześnie zapewniając odpowiednią odpowiedzialność wobec państw członkowskich, m.in. poprzez poprawę spójności raportowania i wzmocnienie wspólnych działań w ramach istniejących mechanizmów międzyinstytucjonalnych i strategii zmierzających do zwiększenia integracji trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju w obrębie systemu Narodów Zjednoczonych, m.in. poprzez wymianę informacji pomiędzy jego organizacjami, funduszami i programami, a także z międzynarodowymi instytucjami finansowymi, takimi jak Światowa Organizacja Handlu (WTO), w zakresie ich odpowiednich mandatów.

79. Podkreślamy potrzebę poprawionych i bardziej efektywnych ram instytucjonalnych zrównoważonego rozwoju, które powinny odpowiadać wymaganym specyficznym funkcjom i związanym z nimi mandatami; usunięcia niedociągnięć aktualnego systemu; uwzględnienia wszystkich istotnych konsekwencji; promowania synergii i spójności; podjęcia starań w celu uniknięcia dublowania działań i wyeliminowania niepotrzebnego nakładania się działań w obrębie systemu Narodów Zjednoczonych oraz zmniejszenia obciążeń administracyjnych i oparcia się na istniejących rozwiązaniach.

Zgromadzenie Ogólne

80. Ponownie potwierdzamy rolę i uprawnienia Zgromadzenia Ogólnego w globalnych sprawach budzących zaniepokojenie społeczności międzynarodowej, zgodnie z postanowieniami Karty.

81. Ponadto, ponownie potwierdzamy centralną pozycję Zgromadzenia Ogólnego jako głównego organu dyskusyjnego, tworzącego politykę i reprezentatywnego organu Narodów Zjednoczonych. W tym względzie wzywamy Zgromadzenie do uwzględnienia w większym stopniu zrównoważonego rozwoju jako kluczowego elementu nadrzędnych ram działania Narodów Zjednoczonych i odniesienia się w wystarczający sposób do zrównoważonego rozwoju przy ustalaniu swojego porządku obrad, m.in. poprzez okresowy dialog na wysokim szczeblu.

Rada Gospodarczo-Społeczna

82. Ponownie potwierdzamy, że Rada Gospodarczo-Społeczna jest głównym organem odpowiedzialnym za ocenę polityki, dialog polityczny i wydawanie zaleceń w kwestiach rozwoju gospodarczego i społecznego oraz za dalsze działania związane z Milenijnymi Celami Rozwoju i stanowi centralny mechanizm koordynacji systemu Narodów Zjednoczonych i nadzoru nad organami pomocniczymi Rady, szczególnie jego komisjami funkcyjnymi, a także promowania wdrażania Agendy 21 poprzez wzmocnienie spójności i koordynacji w całym systemie. Ponownie potwierdzamy również zasadniczą rolę, jaką Rada odgrywa w ogólnej koordynacji funduszy, programów i wyspecjalizowanych agend, zapewniając ich wzajemną spójność i unikając powielania mandatów i działań.

83. Zobowiązujemy się wzmocnić Radę Gospodarczo-Społeczną w zakresie jej mandatu wynikającego z Karty, jako głównego organu do spraw zintegrowanych i skoordynowanych dalszych działań wynikających z ustaleń wszystkich głównych konferencji i szczytów Narodów Zjednoczonych dotyczących spraw gospodarczych, społecznych, środowiskowych i pokrewnych, a także uznajemy jej kluczową rolę w osiągnięciu zbalansowanej integracji trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju.

Oczekujemy z zainteresowaniem oceny realizacji rezolucji 61/16 Zgromadzenia Ogólnego w sprawie wzmocnienia Rady Gospodarczo-Społecznej.

Polityczne forum wysokiego szczebla

84. Decydujemy się ustanowić powszechne, międzyrządowe polityczne forum wysokiego szczebla, oparte o silne strony, doświadczenia, zasoby i sprzyjające integracji społecznej zasady uczestnictwa w Komisji Zrównoważonego Rozwoju, a następnie zastępujące Komisję. Polityczne forum wysokiego szczebla powinno w dalszym ciągu zajmować się wdrażaniem zrównoważonego rozwoju i unikać powielania działań istniejących struktur, organów i podmiotów w efektywny kosztowo sposób.

85. Forum wysokiego szczebla mogłoby:

- (a) zapewnić przywództwo polityczne, wytyczne i rekomendacje dla zrównoważonego rozwoju;
- (b) rozszerzyć zakres integracji trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju w sposób holistyczny i międzysektorowy na wszystkich poziomach;
- (c) stworzyć dynamiczną platformę dla regularnego dialogu oraz dla ustalania dotychczasowego postępu i programu dalszych działań wdrażających zrównoważony rozwój;
- (d) przyjmować ukierunkowany, dynamiczny i zorientowany na działania porządek obrad, zapewniający odpowiednie uwzględnienie nowych i wyłaniających się wyzwań wobec zrównoważonego rozwoju;
- (e) śledzić i dokonywać oceny postępu we wdrażaniu zobowiązań w zakresie zrównoważonego rozwoju, określonych w Agendzie 21, Planie Implementacyjnym z Johannesburga, Barbadoskim Programie Działań, Strategii z Mauritiusa i dokumencie końcowym niniejszej konferencji, a także, jeśli jest to właściwe, w odpowiednich dokumentach końcowych innych szczytów i konferencji Narodów Zjednoczonych, m.in. dokumentu końcowego Czwartej Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie krajów najsłabiej rozwiniętych oraz odpowiednich środków ich wdrażania;
- (f) zachęcać do obejmującego cały system udziału na wysokim szczeblu instytucji, funduszy i programów Narodów Zjednoczonych oraz zaprosić do udziału, jeśli to właściwe, inne istotne wielostronne instytucje finansowe i handlowe oraz organy traktatowe, w zakresie ich odpowiednich mandatów i zgodnie z zasadami i przepisami Narodów Zjednoczonych;
- (g) usprawnić współpracę i koordynację w obrębie systemu Narodów Zjednoczonych w zakresie programów i kierunków polityki zrównoważonego rozwoju;
- (h) promować przejrzystość i wdrażanie poprzez dalsze wzmocnienie konsultacyjnej roli i udział głównych grup i innych istotnych interesariuszy, aby lepiej wykorzystać ich wiedzę specjalistyczną, jednocześnie zachowując międzyrządowy charakter dyskusji;
- (i) promować dzielenie się najlepszymi praktykami i doświadczeniami związanymi z wdrażaniem zrównoważonego rozwoju i dobrowolnie ułatwiać dzielenie się doświadczeniami, m.in. sukcesami, wyzwaniem i wyciągniętymi wnioskami;
- (j) promować w całym systemie spójność i koordynację kierunków polityki zrównoważonego rozwoju;
- (k) wzmocnić wzajemne relacje nauki i polityki przez dokonanie przeglądu dokumentacji, kompilującego rozproszone informacje i oceny, m.in. w postaci raportu nt. globalnego zrównoważonego rozwoju, opartego o dotychczasowe oceny;
- (l) wzmocnić oparty na dowodach proces podejmowania decyzji na wszystkich szczeblach i przyczynić się do wzmocnienia bieżących działań mających na celu budowanie potencjału do gromadzenia i analizy danych w krajach rozwijających się.

86. Decydujemy się rozpocząć międzyrządowy, otwarty, przejrzysty i niewykluczający nikogo proces negocjacji pod egidą Zgromadzenia Ogólnego, aby określić formę i aspekty organizacyjne forum wysokiego szczebla w celu zorganizowania pierwszego forum wysokiego szczebla na początku sześćdziesiątej ósmej sesji Zgromadzenia. Rozważymy również potrzebę promowania międzypokoleniowej solidarności dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, biorąc pod uwagę potrzeby przyszłych pokoleń, m.in. występując do Sekretarza Generalnego o przedstawienie raportu na ten temat.

C. Filar środowiskowy w kontekście zrównoważonego rozwoju

87. Ponownie potwierdzamy potrzebę wzmocnienia międzynarodowego zarządzania środowiskiem w kontekście instytucjonalnych ram zrównoważonego rozwoju w celu promowania zbalansowanej integracji gospodarczego, społecznego i środowiskowego wymiaru zrównoważonego rozwoju oraz koordynacji w ramach systemu Narodów Zjednoczonych.

88. Dążymy do wzmocnienia roli Programu Środowiskowego Narodów Zjednoczonych (UNEP) jako wiodącego globalnego organu środowiskowego, określającego globalne cele środowiskowe, promującego spójne wdrażanie wymiaru środowiskowego zrównoważonego rozwoju w ramach systemu Narodów Zjednoczonych i funkcjonującego jako autorytatywny rzecznik globalnego środowiska. Ponownie potwierdzamy rezolucję 2997 (XXVII) z dnia 15 grudnia 1972, która ustanowiła UNEP, i inne istotne rezolucje wzmacniające jego mandat, przyjętą w 1997 roku Deklarację z Nairobi w sprawie roli i mandatu UNEP oraz przyjętą w 2000 roku Deklarację Ministrów z Malmö. W tym względzie występujemy do Zgromadzenia Ogólnego o przyjęcie na swojej sześćdziesiątej siódmej sesji rezolucji wzmacniającej i unowocześniającej UNEP poprzez:

(a) ustanowienie powszechnego członkostwa w Radzie Zarządzającej UNEP i innych środków mających na celu wzmocnienie jej zarządzania oraz reagowania i odpowiedzialności wobec państw członkowskich;

(b) zapewnienie pewnych, stabilnych, wystarczających i zwiększonych środków finansowych z regularnego budżetu Narodów Zjednoczonych i dobrowolnych składek, umożliwiających wypełnienie jego mandatu;

(c) wzmocnienie głosu UNEP i jego zdolności do wypełniania jego mandatu koordynacyjnego w ramach systemu Narodów Zjednoczonych przez wzmocnienie zaangażowania UNEP w kluczowych organach koordynacyjnych Narodów Zjednoczonych i upoważnienie UNEP do przeprowadzenia działań mających na celu sformułowanie strategii środowiskowych dla całego systemu Narodów Zjednoczonych;

(d) promowanie silnych wzajemnych relacji nauki i polityki, w oparciu o istniejące międzynarodowe instrumenty, oceny, zespoły i sieci informacyjne, m.in. Raporty o stanie środowiska świata, jako jednego z procesów mających na celu zgromadzenie informacji i ocen w celu wsparcia opartego na wiedzy procesu podejmowania decyzji;

(e) upowszechnianie i wymianę opartych na dowodach informacji środowiskowych oraz podniesienie świadomości społecznej w odniesieniu do krytycznych i wyłaniających się problemów środowiskowych;

(f) zapewnienie krajom możliwości budowania potencjału oraz wspieranie i ułatwianie dostępu do technologii;

(g) stopniowe konsolidowanie funkcji centrali w Nairobi oraz wzmocnienie jej obecności regionalnej, aby pomóc krajom, na ich wniosek, we wdrażaniu ich krajowych kierunków polityki środowiskowej, w ścisłej współpracy z innymi istotnymi instytucjami systemu Narodów Zjednoczonych;

89. Należy zapewnić aktywny udział wszystkich istotnych interesariuszy, przejmując najlepsze praktyki i wzorce od odpowiednich wielostronnych instytucji i szukając nowych mechanizmów dla promowania przejrzystości i efektywnego zaangażowania społeczeństwa obywatelskiego. Dostrzegamy znaczący wkład w zrównoważony rozwój, jaki wniosły wielostronne umowy środowiskowe. Doceniamy już podjęte prace mające na celu wzmocnienie synergii między trzema konwencjami pakietu chemiczno-odpadowego (Konwencją Bazylejską o kontroli transgranicznego przemieszczania i usuwania odpadów niebezpiecznych, Konwencją Rotterdamską w sprawie procedury zgody po uprzednim poinformowaniu w międzynarodowym handlu niektórymi niebezpiecznymi substancjami chemicznymi i pestycydami oraz Konwencją Sztokholmską w sprawie trwałych zanieczyszczeń organicznych). Zachęcamy strony wielostronnych umów środowiskowych do rozważenia dalszych środków, odpowiednio w ramach tego i innych pakietów, w celu promowania spójności polityki na wszystkich istotnych poziomach, podniesienia efektywności, ograniczenia zbędnego nakładania się i powielania działań oraz wzmocnienia koordynacji i współpracy w tej dziedzinie między wielostronnymi umowami środowiskowym, m.in. trzema konwencjami z Rio, i systemem Narodów Zjednoczonych.

90. Podkreślamy potrzebę kontynuacji regularnej oceny stanu zmieniającego się środowiska Ziemi i jej wpływu na dobrobyt ludzi, a także, w tym względzie, witamy z zadowoleniem takie inicjatywy jak proces przygotowania Raportów o stanie środowiska świata, mający na celu zgromadzenie informacji i ocen środowiskowych oraz budowanie potencjału krajowego i regionalnego w celu wsparcia opartego na wiedzy procesu podejmowania decyzji.

D. Międzynarodowe instytucje finansowe i działalność operacyjna Narodów Zjednoczonych

91. Uznajemy, że zrównoważony rozwój powinny uwzględniać w stosownym stopniu programy, fundusze i wyspecjalizowane agendy systemu Narodów Zjednoczonych oraz inne istotne instytucje, takie jak międzynarodowe instytucje finansowe i Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Handlu i Rozwoju, zgodnie z ich odpowiednimi aktualnymi mandatami. W tym względzie występujemy do nich o uwzględnienie w jeszcze większym stopniu zrównoważonego rozwoju w ich odpowiednich mandatach, programach, strategiach i procesach podejmowania decyzji, dla wsparcia wysiłków wszystkich krajów, szczególnie krajów rozwijających się, mających na celu osiągnięcie zrównoważonego rozwoju.

92. Ponownie potwierdzamy znaczenie rozszerzenia i wzmocnienia udziału krajów rozwijających się w międzynarodowym procesie podejmowania decyzji gospodarczych i ustalania norm i w tym względzie odnotowujemy niedawne ważne decyzje w sprawie reformy struktur zarządzania, kwot i praw głosu instytucji Bretton Woods, lepiej odzwierciedlające obecną rzeczywistość i wzmocniające głos i udział krajów rozwijających się, a także ponownie zwracamy uwagę na znaczenie reformy zarządzania tymi instytucjami w celu zapewnienia ich bardziej efektywnego, wiarygodnego, odpowiedzialnego i uprawnionego charakteru.

93. Wzywamy do uwzględnienia w większym stopniu trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju w całym systemie Narodów Zjednoczonych i zwracamy się do Sekretarza Generalnego o poinformowanie Zgromadzenia Ogólnego za pośrednictwem Rady Gospodarczo-Społecznej o postępie dokonany w tym zakresie. Uznajemy znaczenie wzmocnienia koordynacji polityki w ramach kluczowych struktur Sekretariatu Organizacji Narodów Zjednoczonych i wzywamy do niego w celu zapewnienia w całym systemie spójności wsparcia dla zrównoważonego rozwoju, jednocześnie zapewniającego jego odpowiedzialność wobec państw członkowskich.

94. Występujemy do organów zarządzających funduszy, programów i wyspecjalizowanych organizacji systemu rozwoju Narodów Zjednoczonych o rozważenie odpowiednich środków integracji wymiaru społecznego, gospodarczego i środowiskowego w całej operacyjnej działalności systemu Narodów Zjednoczonych. Podkreślamy również, że zwiększenie środków finansowych na rzecz systemu rozwoju Narodów Zjednoczonych stanowi kluczowe rozwiązanie dla realizacji uzgodnionych na poziomie międzynarodowym celów rozwoju, m.in. Milenijnych Celów Rozwoju, i w tym względzie uznajemy wzajemnie wzmocniające się zależności między zwiększoną efektywnością, sprawnością i spójnością systemu rozwoju Narodów Zjednoczonych, przynoszące konkretne efekty w ramach pomocy dla krajów rozwijających się dla eliminacji ubóstwa oraz zapewniające trwałe wzrost gospodarczy i zrównoważony rozwój.

95. Podkreślamy potrzebę wzmocnienia działalności operacyjnej w terenie w celu rozwoju systemu Narodów Zjednoczonych w tym zakresie, która jest dobrze dostosowana do priorytetów krajów rozwijających się dotyczących zrównoważonego rozwoju. W tym względzie podkreślamy, że podstawowe cechy i zasady działalności operacyjnej Narodów Zjednoczonych ujęte w odpowiednich rezolucjach Zgromadzenia Ogólnego stanowią nadrzędne ramy dla wszystkich spraw związanych z działalnością operacyjną w terenie Narodów Zjednoczonych w zakresie pomocy rozwojowej. Uznajemy znaczenie wzmocnienia koordynacji systemu Narodów Zjednoczonych. Oczekujemy z zainteresowaniem na wyniki niezależnej oceny inicjatywy „Zjednoczeni w działaniu”

96. Wzywamy system Narodów Zjednoczonych do usprawnienia zarządzania obiektami i działaniami, przez uwzględnienie praktyk zrównoważonego rozwoju, w oparciu o dotychczasowe wysiłki, i promowanie efektywności kosztowej, a także zgodnie z ramami ustawodawczymi, m.in. regułami i przepisami finansowymi, przy jednoczesnym utrzymaniu odpowiedzialności wobec państw członkowskich.

E. Poziom regionalny, krajowy, subkrajowy i lokalny

97. Doceniamy znaczenie regionalnego wymiaru zrównoważonego rozwoju. Ramy regionalne mogą uzupełniać i ułatwiać efektywne przełożenie kierunków polityki zrównoważonego rozwoju na konkretne działania na poziomie krajowym.

98. Zachęcamy władze odpowiednio szczebla regionalnego, krajowego, subkrajowego i lokalnego, do opracowania i wykorzystania strategii zrównoważonego rozwoju jako kluczowych instrumentów ukierunkowujących proces podejmowania decyzji i wdrażania zrównoważonego rozwoju na wszystkich poziomach i w tym względzie uznajemy znaczenie zintegrowanych danych i informacji społecznych, gospodarczych i środowiskowych oraz efektywnej analizy i oceny wdrażania dla procesu podejmowania decyzji.

99. Zachęcamy do podjęcia działań na poziomie regionalnym, krajowym, subkrajowym i lokalnym w celu promowania odpowiednio dostępu do to informacji, udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości w sprawach dotyczących środowiska.

100. Podkreślamy, że organizacje regionalne i subregionalne, m.in. regionalne komisje Narodów Zjednoczonych i ich biura subregionalne, mają do odegrania znaczącą rolę w promowaniu zbalansowanej integracji wymiaru gospodarczego, społecznego i środowiskowego zrównoważonego rozwoju w swoich regionach. Podkreślamy potrzebę wspierania tych instytucji, m.in. poprzez system Narodów Zjednoczonych, w efektywnej operacjonalizacji i wdrażaniu zrównoważonego rozwoju oraz działania na rzecz poprawy spójności instytucjonalnej i harmonizacji odpowiednich kierunków polityki, planów i programów rozwoju. W tym względzie usilnie wzywamy te instytucje do określenia priorytetów zrównoważonego rozwoju m.in. poprzez bardziej sprawne i efektywne budowanie potencjału, rozwój i wdrażanie odpowiednio umów i porozumień regionalnych oraz wymianę informacji, najlepszych praktyk i wyciągniętych wniosków. Witamy również z zadowoleniem regionalne i ponadregionalne inicjatywy zrównoważonego rozwoju. Ponadto, uznajemy potrzebę zapewnienia bardziej efektywnych powiązań między procesami wdrażania zrównoważonego rozwoju na poziomie globalnym, regionalnym, subregionalnym i krajowym. Zachęcamy do wzmocnienia regionalnych komisji Organizacji Narodów Zjednoczonych i ich biur subregionalnych w zakresie ich odpowiedniego potencjału dla wsparcia państw członkowskich we wdrażaniu zrównoważonego rozwoju.

101. Podkreślamy potrzebę bardziej spójnego i zintegrowanego procesu planowania i podejmowania decyzji na poziomie krajowym, niższym niż krajowy i lokalnym, a także w tym celu wzywamy kraje do wzmocnienia swoich instytucji odpowiednio szczebla krajowego, niższego niż krajowy i/lub lokalnego albo istotnych organów i procesów obejmujących wielu interesariuszy, zajmujących się zrównoważonym rozwojem, w zakresie ich dotyczącym, m.in. w celu koordynowania spraw zrównoważonego rozwoju i umożliwienia efektywnej integracji trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju.

102. Witamy z zadowoleniem inicjatywy regionalne i ponadregionalne na rzecz zrównoważonego rozwoju, takie jak Program Partnerstwa „Zielony Most”, który jest dobrowolny i otwarty dla wszystkich partnerów.

103. Podkreślamy potrzebę zapewnienia długofalowego politycznego zobowiązania do wdrażania zrównoważonego rozwoju, z uwzględnieniem okoliczności i priorytetów krajowych, i w tym względzie zachęcamy wszystkie kraje do podjęcia koniecznych działań i środków dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

V. Ramy obecnych i dalszych działań

A. Obszary tematyczne i kwestie międzysektorowe

104. Uznajemy, że w celu osiągnięcia celu Konferencji, a mianowicie zapewnienia ponownego politycznego zobowiązania do wdrażania zrównoważonego rozwoju i odniesienia się do tematyki zielonej gospodarki w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa oraz instytucjonalnych ram zrównoważonego rozwoju, zobowiązujemy się do zajęcia się pozostałymi lukami w zakresie wdrażania dokumentów końcowych głównych szczytów dotyczących zrównoważonego rozwoju, aby odpowiedzieć na nowe i wyłaniające się wyzwania oraz wykorzystać nowe możliwości poprzez działania przedstawione

poniżej w niniejszych ramach działań, przy odpowiednim wsparciu przez zapewnione środki wdrażania. Uznajemy, że cele ogólne, poziomy docelowe i wskaźniki, m.in. – tam gdzie to stosowne – odpowiednie wskaźniki dotyczące płci, są przydatne dla określenia i przyspieszenia postępu. Ponadto, odnotowujemy, że postęp w realizacji postulowanych poniżej działań można zwiększyć dzięki dobrowolnej wymianie informacji, wiedzy i doświadczeń.

Eliminacja ubóstwa

105. Uznajemy, że na trzy lata przed 2015 rokiem, terminem realizacji Milenijnych Celów Rozwoju, chociaż nastąpił postęp w eliminacji ubóstwa w niektórych regionach, to postęp ten był nierówny i ciągle rośnie liczba ludności żyjącej w ubóstwie w niektórych krajach, przy czym kobiety i dzieci stanowią większość najbardziej dotkniętych nim grup, zwłaszcza w krajach najsłabiej rozwiniętych, szczególnie w Afryce.

106. Uznajemy, że trwałe, sprzyjające integracji społecznej i sprawiedliwy wzrost gospodarczy w krajach rozwijających się stanowi kluczowy warunek eliminacji ubóstwa i głodu oraz osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju. W tym względzie podkreślamy, że działania wewnętrzne krajów rozwijających się powinny uzupełnić tworzenie korzystnych warunków dla zwiększenia możliwości rozwoju krajów rozwijających się. Podkreślamy również potrzebę przyznania najwyższego priorytetu eliminacji ubóstwa w ramach celów rozwojowych Narodów Zjednoczonych, zajęcia się podstawowymi przyczynami ubóstwa i wyzwaniem z nim związanym poprzez zintegrowane, skoordynowane i spójne strategie na wszystkich poziomach.

107. Uznajemy, że promowanie powszechnego dostępu do świadczeń społecznych może istotnie przyczynić się do skonsolidowania i osiągnięcia korzyści rozwojowych. Systemy ochrony społecznej, które reagują na nierówności i wykluczenie społeczne oraz je zmniejszają mają istotne znaczenie dla eliminacji ubóstwa i przyczyniają się do osiągnięcia Milenijnych Celów Rozwoju. W tym względzie zdecydowanie zachęcamy do podejmowania inicjatyw mających na celu zwiększenie ochrony socjalnej dla wszystkich ludzi.

Bezpieczeństwo żywnościowe, wyżywienie i zrównoważone rolnictwo

108. Ponownie potwierdzamy nasze zobowiązania dotyczące powszechnego dostępu do bezpiecznej, wystarczającej i pożywnej żywności, zgodnie z prawem do odpowiedniej żywności i powszechnym podstawowym prawem do wolności od głodu. Dostrzegamy, że bezpieczeństwo żywnościowe i żywienie stały się pilnymi wyzwaniami globalnymi i w tym względzie również ponownie potwierdzamy nasze zobowiązanie do wzmocnienia bezpieczeństwa żywnościowego i dostępu do wystarczającej, bezpiecznej i pożywnej żywności dla obecnych i przyszłych pokoleń, zgodnie z przyjętymi w 2009 roku pięcioma rzymskimi zasadami zrównoważonego globalnego bezpieczeństwa żywnościowego, m.in. dla dzieci w wieku poniżej dwóch lat i poprzez odpowiednio krajowe, regionalne i globalne strategie bezpieczeństwa żywnościowego i wyżywienia.

109. Uznajemy, że znacząca część ubogich świata żyje na obszarach wiejskich i że społeczności wiejskie odgrywają ważną rolę we wzroście gospodarczym wielu krajów. Podkreślamy potrzebę rewitalizacji sektorów rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich, szczególnie w krajach rozwijających się, w sposób zrównoważony pod względem gospodarczym, społecznym i środowiskowym. Uznajemy znaczenie podjęcia koniecznych działań w celu lepszego reagowania na potrzeby społeczności wiejskich, m.in. poprzez zwiększenie dostępu producentów rolnych, szczególnie małych producentów, kobiet, ludów tubylczych i ludności żyjącej w trudnych warunkach, do kredytu i innych usług finansowych, rynków, bezpiecznej dzierżawy ziemi, opieki zdrowotnej, świadczeń społecznych, edukacji, szkolenia, wiedzy oraz odpowiednich i dostępnych pod względem finansowych technologii, m.in. dla efektywnego nawadniania, ponownego wykorzystania oczyszczonych ścieków oraz zbierania i magazynowania wody. Ponownie podkreślamy znaczenie upodmiotowienia kobiet wiejskich jako krytycznego czynnika wzmocnienia rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich oraz bezpieczeństwa żywnościowego i wyżywienia. Uznajemy również znaczenie tradycyjnych praktyk zrównoważonego rolnictwa, m.in. tradycyjnych systemów zaopatrzenia, np. dla wielu ludów tubylczych i społeczności lokalnych.

110. Odnotowując różnorodność warunków i systemów rolnictwa, podejmujemy decyzję, aby zwiększyć zrównoważoną produkcję rolną i wydajność na całym świecie, m.in. poprzez usprawnienie

funkcjonowania rynków i systemów handlu oraz wzmocnienie współpracy międzynarodowej, szczególnie w odniesieniu do krajów rozwijających się, przez zwiększenie inwestycji publicznych i prywatnych w zrównoważone rolnictwo, gospodarkę ziemią i rozwój obszarów wiejskich. Kluczowe obszary dla inwestycji i wsparcia obejmują: zrównoważone praktyki rolne, infrastrukturę wiejską, zdolności magazynowania i związane z nimi technologie, prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie technologii zrównoważonego rolnictwa, rozwój silnych spółdzielni rolniczych i łańcuchów wartości, a także wzmocnienie powiązań obszarów miejskich i wiejskich. Uznajemy również potrzebę znaczącego zmniejszenia strat żywności i marnotrawstwa po zebraniu plonów i w innych okolicznościach w całym łańcuchu zaopatrzenia w żywność.

111. Potwierdzamy konieczność promowania, wzmocnienia i wspierania bardziej zrównoważonego rolnictwa, m.in. w zakresie upraw, inwentarza, leśnictwa, rybołówstwa i akwakultury, które podnosi bezpieczeństwo żywnościowe, eliminuje głód i jest uzasadnione ekonomicznie, jednocześnie chroniąc ziemię, wodę, zasoby genetyczne roślin i zwierząt, różnorodność biologiczną i ekosystemy oraz zwiększając odporność na zmiany klimatu i katastrofy naturalne. Uznajemy również potrzebę utrzymania naturalnych procesów ekologicznych, na których opierają się systemy produkcji żywności.

112. Podkreślamy potrzebę wzmocnienia zrównoważonej produkcji zwierzęcej, m.in. poprzez poprawę pastwisk i systemów nawadniania, zgodnie z krajowymi kierunkami polityki, ustawodawstwem, regulami i przepisami, wzmocnienie systemów zrównoważonej gospodarki wodnej oraz działania mające na celu eliminację i zapobieganie chorobom zwierząt, uznając wzajemną zależność środków egzystencji rolników, m.in. pasterzy, i zdrowia inwentarza.

113. Podkreślamy również kluczową rolę zdrowych ekosystemów morskich, zrównoważonego rybołówstwa i zrównoważonej akwakultury dla bezpieczeństwa żywnościowego i wyżywienia oraz zapewnienia środków egzystencji milionów ludzi.

114. Decydujemy się podjąć działania zmierzające do wzmocnienia badań rolniczych, służb doradztwa, szkolenia i edukacji w celu podniesienia wydajności i zrównoważonego charakteru rolnictwa, m.in. poprzez dobrowolne dzielenie się wiedzą i dobrymi praktykami. Ponadto, decydujemy się rozszerzyć dostęp do informacji, wiedzy technicznej i know-how, m.in. nowych technologii informacyjno-komunikacyjnych, umożliwiających rolnikom, rybakom i leśnikom dokonanie wyboru spośród rozmaitych metod osiągania zrównoważonej produkcji rolnej. Wzywamy do wzmocnienia międzynarodowej współpracy w zakresie rozwojowych badań rolniczych.

115. Ponownie potwierdzamy ważne prace i otwarty charakter Komitetu ds. Światowego Bezpieczeństwa Żywnościowego, m.in. jego rolę w przeprowadzaniu zainicjowanych przez kraje ocen zrównoważonej produkcji żywności i bezpieczeństwa żywnościowego oraz zachęcamy kraje do stosownego rozważenia wdrożenia Dobrowolnych wytycznych Komitetu ds. Światowego Bezpieczeństwa w sprawie odpowiedzialnego zarządzania dzierżawą ziemi, rybołówstwem i lasami w kontekście krajowego bezpieczeństwa żywnościowego. Odnotowujemy bieżące dyskusje na temat odpowiedzialnych inwestycji rolniczych w ramach Komitetu ds. Światowego Bezpieczeństwa oraz zasad odpowiedzialnych inwestycji rolniczych.

116. Podkreślamy potrzebę zajęcia się podstawowymi przyczynami nadmiernej zmienności cen żywności, m.in. ich przyczynami strukturalnymi, a także potrzebę zarządzania ryzykiem związanym z wysokimi i nadmiernie zmiennymi cenami produktów rolnych oraz ich konsekwencjami dla globalnego bezpieczeństwa żywności i wyżywienia oraz dla małych rolników i ubogich mieszkańców miast.

117. Podkreślamy znaczenie dostarczonych we właściwym czasie, dokładnych i przejrzystych informacji, przyczyniających się do ograniczenia zmienności cen żywności i w tym względzie odnotowujemy System Informacji nt. Rynku Rolnego prowadzony przez Organizację Narodów Zjednoczonych do spraw Wyżywienia i Rolnictwa (FAO) i usilnie wzywamy uczestniczące w nim organizacje międzynarodowe, podmioty sektora prywatnego i rządy, aby zapewniły publiczne upowszechnianie we właściwym czasie dobrej jakości produktów informacyjnych nt. rynku rolnego.

118. Ponownie potwierdzamy, że powszechny, oparty na zasadach, otwarty, niedyskryminujący i sprawiedliwy wielostronny system handlu będzie promował rozwój rolnictwa i obszarów wiejskich w krajach rozwijających się i przyczyni się do światowego bezpieczeństwa żywnościowego. Usilnie wzywamy do promowania w strategiach krajowych, regionalnych i międzynarodowych udziału rolników, szczególnie małych rolników, m.in. kobiet, w rynkach lokalnych, krajowych, regionalnych i międzynarodowych.

Woda i urządzenia sanitarne

119. Uznajemy, że woda stanowi podstawowy element zrównoważonego rozwoju, ponieważ jest ona ściśle związana z szeregiem kluczowych wyzwań globalnych. Z tego względu, ponownie potwierdzamy znaczenie uwzględnienia wody w zakresie zrównoważonego rozwoju i podkreślimy krytyczne znaczenie wody i urządzeń sanitarnych w ramach trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju.

120. Ponownie potwierdzamy zobowiązania przyjęte w Planie Implementacyjnym z Johannesburga i Deklaracji Milenijnej dotyczących zmniejszenia o połowę do 2015 roku liczby ludności bez dostępu do bezpiecznej wody pitnej i podstawowych urządzeń sanitarnych oraz opracowania planów zintegrowanego gospodarowania zasobami wodnymi i podniesienia efektywności wykorzystywania wody, zapewniających zrównoważone użytkowanie wody. Zobowiązujemy się stopniowo zapewniać dostęp do bezpiecznej i dostępnej pod względem finansowym wody pitnej oraz podstawowych urządzeń sanitarnych dla wszystkich, konieczny dla eliminacji ubóstwa, upodmiotowienia kobiet i ochrony zdrowia ludzkiego, oraz znacząco usprawnić wprowadzanie zintegrowanego gospodarowania zasobami wodnymi na wszystkich poziomach w związanym z nimi zakresie. W tym względzie ponownie potwierdzamy zobowiązania do wspierania tych działań, szczególnie w krajach rozwijających się, poprzez pozyskiwanie środków ze wszystkich źródeł, budowanie potencjału i transfer technologii.

121. Ponownie potwierdzamy zobowiązania dotyczące prawa człowieka do bezpiecznej wody pitnej i urządzeń sanitarnych, stopniowo realizowanego w naszych społeczeństwach z pełnym poszanowaniem suwerenności kraju. Podkreślamy również nasze zobowiązanie wobec Międzynarodowej Dekady Działań „Woda dla Życia” 2005- 2015.

122. Uznajemy kluczową rolę, jaką ekosystemy odgrywają w utrzymaniu ilości i jakości wody oraz popieramy działania w obrębie odpowiednich granic krajowych mające na celu ochronę i zrównoważone zarządzanie tymi ekosystemami.

123. Podkreślamy potrzebę podjęcia środków w celu reagowania na powódzie, susze i niedobór wody, odnoszących się do kwestii równowagi między podażą wody i zapotrzebowaniem na nią, uwzględniających, jeśli jest to stosowne, niekonwencjonalne zasoby wodne, oraz pozyskania środków finansowych i inwestycji w infrastrukturę zaopatrzenia w wodę i urządzeń sanitarnych, zgodnie z priorytetami krajowymi.

124. Podkreślamy potrzebę podjęcia środków w celu znaczącego zmniejszenia zanieczyszczenia wody i poprawy jakości wody, znaczącej poprawy oczyszczania ścieków i podniesienia efektywności użytkowania wody oraz zmniejszenia strat wody. Podkreślamy, że osiągnięcie tego celu wymaga pomocy i współpracy międzynarodowej.

Energia

125. Uznajemy krytyczną rolę, jaką energia odgrywa w procesie rozwoju, ponieważ dostęp do zrównoważonych nowoczesnych usług energetycznych przyczynia się do eliminacji ubóstwa, ratuje życie, zapewnia poprawę zdrowia i pomaga w spełnieniu podstawowych potrzeb ludzkich. Podkreślamy, że usługi te mają istotne znaczenie dla integracji społecznej i równości płci oraz że energia stanowi również kluczowy czynnik produkcji. Zobowiązujemy się do zapewnienia wsparcia dla dostępu do tych usług dla 1,4 mld ludzi na całym świecie, którzy obecnie są ich pozbawieni. Uznajemy, że dostęp do tych usług ma krytyczne znaczenie dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

126. Podkreślamy potrzebę zajęcia się wyzwaniem, jakim jest dostęp do zrównoważonych nowoczesnych usług energetycznych dla wszystkich, szczególnie dla ubogich, którzy nie mogą sobie pozwolić na te usługi, nawet jeśli są one dostępne. Podkreślamy potrzebę dalszych działań w celu poprawy tej sytuacji, m.in. przez pozyskanie wystarczających środków finansowych, tak aby zapewnić te usługi w rzetelny, dostępny pod względem finansowym, ekonomicznie uzasadniony oraz akceptowalny pod względem społecznym i gospodarczym sposób w krajach rozwijających.

127. Ponownie potwierdzamy wsparcie dla wdrażania kierunków polityki i strategii na poziomie krajowym i subkrajowym, opartych na specyficznych warunkach poszczególnych krajów i ich aspiracjach

rozwojowych, przy wykorzystaniu odpowiedniej struktury źródeł energii, aby spełnić potrzeby rozwojowe, m.in. dzięki zwiększonemu wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii i innych technologii niskoemisyjnych, bardziej efektywnemu wykorzystaniu energii, większemu zakresowi użycia zaawansowanych technologii energetycznych, m.in. czystszych technologii opartych na paliwach kopalnych, i zrównoważonemu wykorzystaniu tradycyjnych zasobów energetycznych. Zobowiązujemy się do promowania zrównoważonych nowoczesnych usług energetycznych dla wszystkich przez działania na poziomie krajowym i subkrajowym, m.in. dotyczące elektryfikacji i upowszechniania zrównoważonych rozwiązań w zakresie gotowania i ogrzewania, np. poprzez wspólne działania mające na celu, odpowiednio, dzielenie się najlepszymi praktykami i przyjęcie kierunków polityki. Usilnie wzywamy władze do stworzenia korzystnych warunków, ułatwiających inwestycje sektora publicznego i prywatnego w odpowiednie i potrzebne czystsze technologie energetyczne.

128. Uznajemy, że podniesienie efektywności energetycznej, zwiększenie udziału energii odnawialnej oraz czystsze i efektywne energetycznie technologie są ważne dla zrównoważonego rozwoju, m.in. pod względem ograniczania zmian klimatu. Uznajemy również potrzebę podjęcia działań podnoszących efektywność energetyczną w urbanistyce, budownictwie i transporcie oraz produkcji dóbr, usługach i projektowaniu produktów. Uznajemy również znaczenie promowania bodźców zachęcających do podniesienia efektywności energetycznej i wyeliminowania bodźców zniechęcających do jej podniesienia oraz dywersyfikacji struktury źródeł energii, m.in. promowania prac badawczo-rozwojowych we wszystkich krajach, m.in. krajach rozwijających się.

129. Odnotowujemy inicjatywę Zrównoważona Energia dla Wszystkich, podjętą przez Sekretarza Generalnego, skupiającą się na dostępie do energii, efektywności energetycznej i odnawialnych źródeł energii. Wszyscy jesteśmy zdecydowani działać, aby urzeczywistnić zasadę zrównoważonej energii dla wszystkich, co przyczyniłoby się do eliminacji ubóstwa i prowadziło do zrównoważonego rozwoju i globalnego dobrobytu. Uznajemy, że działania krajów podejmowane w szerszym zakresie spraw związanych z energią mają wielkie znaczenie i są uznawane za priorytety zgodnie ze specyficznymi wyzwaniami, możliwościami i okolicznościami, jakie z nimi się wiążą, m.in. ze względu na strukturę źródeł energii.

Zrównoważona turystyka

130. Podkreślamy, że dobrze zaprojektowana i zarządzana turystyka może znacząco przyczynić się do trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju, ma ściśle powiązania z innymi sektorami, może tworzyć godne miejsca pracy i zapewnia możliwości handlowe. Uznajemy potrzebę wsparcia działań w zakresie zrównoważonej turystyki i odpowiedniego budowania potencjału, które podnoszą świadomość środowiskową, zachowują i chronią środowisko, respektują dziką przyrodę, florę, różnorodność biologiczną, ekosystemy i różnorodność kulturową oraz podnoszą dobrobyt i zwiększają środki egzystencji społeczności lokalnych, wspierając ich gospodarki lokalne oraz całe środowisko ludzkie i przyrodnicze. Wzywamy do zwiększonego wsparcia dla działań w zakresie zrównoważonej turystyki i odpowiedniego budowania potencjału, które przyczyniłyby się do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

131. Zachęcamy do promowania inwestycji w zrównoważoną turystykę, m.in. ekoturystykę i turystykę kulturową, która może obejmować tworzenie małych i średnich przedsiębiorstw, oraz ułatwianie dostępu do finansowania, m.in. poprzez mikrokredytowe inicjatywy dla ubogich, ludów tubylczych i społeczności lokalnych na obszarach o wysokim potencjale w zakresie ekoturystyki. W tym względzie podkreślamy znaczenie ustanowienia tam, gdzie to konieczne, odpowiednich wytycznych i przepisów, zgodnie z krajowymi priorytetami i ustawodawstwem dotyczącym promowania zrównoważonej turystyki.

Zrównoważony transport

132. Odnotowujemy, że transport i mobilność mają centralne znaczenie dla zrównoważonego rozwoju. Zrównoważony transport może zwiększyć wzrost gospodarczy i poprawić dostępność. Zrównoważony transport zapewnia lepszą integrację gospodarki, jednocześnie respektując środowisko. Uznajemy znaczenie sprawnego przewozu osób i dóbr oraz dostępu do nieszkodliwego dla środowiska, bezpiecznego i dostępnego pod względem finansowym transportu jako środka poprawy sprawiedliwości społecznej,

zdrowia, odporności miast, powiązań obszarów miejskich i wiejskich oraz produktywności obszarów wiejskich. W tym względzie bierzemy pod uwagę bezpieczeństwo na drogach jako cel części naszych działań zmierzających do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

133. Popieramy rozwój systemów zrównoważonego transportu, m.in. efektywnych energetycznie systemów transportu multimodalnego, zwłaszcza systemów masowego transportu publicznego, czystych paliw i pojazdów oraz usprawnionych systemów transportu na obszarach wiejskich. Uznajemy potrzebę promowania zintegrowanego podejścia do tworzenia polityki na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, tak aby usługi i systemy transportowe promowały zrównoważony rozwój. Uznajemy również, że należy uwzględnić szczególne potrzeby rozwojowe śródlądowych i tranzytowych krajów rozwijających się przy tworzeniu zrównoważonych systemów transportu tranzytowego. Dostrzegamy potrzebę międzynarodowego wsparcia dla krajów rozwijających się w tym względzie.

Zrównoważone miasta i osiedla ludzkie

134. Uznajemy, że jeśli są dobrze zaplanowane i rozwijane, m.in. zgodnie ze zintegrowanymi metodami planowania i zarządzania, miasta mogą promować społeczeństwa zrównoważone pod względem gospodarczym, społecznym i środowiskowym. W tym względzie uznajemy potrzebę holistycznego podejścia do rozwoju miast i osiedli ludzkich, które przewiduje dostępne pod względem finansowym mieszkania i infrastrukturę oraz za priorytety przyjmuje poprawę warunków życia w slumsach i odnowę obszarów miejskich. Zobowiązujemy się działać na rzecz poprawy jakości osiedli ludzkich, m.in. warunków życia i pracy mieszkańców obszarów zarówno miejskich, jak i wiejskich w kontekście eliminacji ubóstwa, tak aby wszyscy ludzie mieli dostęp do podstawowych usług, mieszkań i mobilności. Uznajemy również potrzebę ochrony dziedzictwa, odpowiednio, przyrodniczego i kulturowego osiedli ludzkich, rewitalizacji dzielnic historycznych i rehabilitacji centrum miast.

135. Zobowiązujemy się do promowania zintegrowanego podejścia do planowania i budowy zrównoważonych miast i osiedli miejskich, m.in. poprzez wspieranie władz lokalnych, podniesienie świadomości społecznej i rozszerzenie uczestnictwa mieszkańców miast, m.in. ubogich, w procesie podejmowaniu decyzji. Zobowiązujemy się również do działania na rzecz kierunków zrównoważonej polityki, wspierających przyczyniające się do integracji społecznej mieszkalnictwo i świadczenia socjalne; bezpiecznych i zdrowych warunków życia dla wszystkich, szczególnie dzieci, młodzieży, kobiet, osób starszych i niepełnosprawnych; dostępnego pod względem finansowym i zrównoważonego transportu i energii; promowania, ochrony i odtworzenia bezpiecznych i zielonych przestrzeni miejskich; bezpiecznej i czystej wody pitnej oraz urządzeń sanitarnych; zdrowej jakości powietrza; tworzenia godnych miejsc pracy oraz poprawy planowania miast i poprawy warunków życia w slumsach. Ponadto, wspieramy zrównoważoną gospodarkę odpadami poprzez zastosowanie zasady 3R (zmniejszenia wytwarzania, wtórnego użycia i recyklingu). Podkreślamy znaczenie uwzględnienia w planowaniu miast ograniczenia ryzyka katastrof, odporności na nie i zagrożeń klimatycznych. Doceniamy działania miast w celu zrównoważenia ich rozwoju z rozwojem obszarów wiejskich.

136. Podkreślamy znaczenie wzrostu liczby regionów metropolitalnych, dużych i małych miast, które realizują politykę zrównoważonego planowania i projektowania miast, aby skutecznie zareagować na oczekiwany wzrost ludności miejskiej w najbliższych dziesięcioleciach. Odnotowujemy, że dla zrównoważonego planowania korzystne jest zaangażowanie wielu interesariuszy oraz pełne wykorzystanie informacji i danych zdezagregowanych ze względu na płeć, m.in. dotyczących trendów demograficznych, rozkładu dochodów i nieformalnych rozliczeń. Uznajemy ważną rolę władz komunalnych w określaniu wizji dla zrównoważonych miast, od początku planowania miasta do rewitalizacji starszych miast i dzielnic, m.in. przez przyjęcie programów efektywności energetycznej w zarządzaniu budynkami i rozwój zrównoważonych, odpowiednich dla warunków lokalnych systemów transportu. Ponadto, uznajemy znaczenie planowania mieszanych funkcji użytkowania i zachęt do niezmotoryzowanej mobilności, m.in. przez promowanie infrastruktury dla pieszych i rowerzystów.

137. Uznajemy, że partnerstwa miast i społeczności odgrywają ważną rolę w promowaniu zrównoważonego rozwoju. W tym względzie, podkreślamy potrzebę wzmocnienia istniejących mechanizmów i platform współpracy, układów partnerskich i innych narzędzi realizacyjnych w celu dokonania postępu w skoordynowanym wdrażaniu programu Habitat Agenda przy aktywnym udziale

wszystkich istotnych instytucji Narodów Zjednoczonych oraz w ogólnym celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju miast. Ponadto, uznajemy ciągłą potrzebę wnoszenia wystarczających i przewidywalnych środków finansowych na rzecz mechanizmu Habitat - Fundacji Osiedli Ludzkich, tak aby zapewnić skuteczne wdrażanie we właściwym czasie i na całym świecie programu Habitat Agenda.

Zdrowie i ludność

138. Uznajemy, że zdrowie stanowi warunek wstępny, efekt i wskaźnik wszystkich trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju. Rozumiemy, że cele zrównoważonego rozwoju można osiągnąć tylko przy braku wysokiej chorobowości w zakresie chorób zakaźnych i niezakaźnych oraz gdy ludność może osiągnąć dobrostan pod względem fizycznym, psychicznym i społecznym. Jesteśmy przekonani, że działania wobec społecznych i środowiskowych determinant zdrowia, w odniesieniu do osób ubogich, zagrożonych, jak i całej ludności, są istotne dla stworzenia przyczyniających się do integracji społecznej, sprawiedliwych, gospodarczo wydajnych i zdrowych społeczeństw. Wzywamy do pełnej realizacji prawa do cieszenia się najwyższym osiągalnym standardem zdrowia fizycznego i psychicznego.

139. Uznajemy również znaczenie powszechnej opieki zdrowotnej dla poprawy stanu zdrowia, spójności społecznej oraz zrównoważonego rozwoju ludzi i gospodarki. Zobowiązujemy się wzmocnić systemy ochrony zdrowia w kierunku zapewnienia sprawiedliwej, powszechnej opieki zdrowotnej. Wzywamy wszystkie istotne instytucje do zaangażowania się w skoordynowane, wielosektorowe działania, mające na celu pilne zajęcie się potrzebami zdrowotnymi ludności świata.

140. Podkreślamy, że HIV i AIDS, malaria, gruźlica, grypa, polio i inne choroby zakaźne wciąż stanowią poważne problemy globalne i zobowiązujemy się podwoić nasze wysiłki, aby zapewnić powszechny dostęp chorych na AIDS do profilaktyki, leczenia, opieki i wsparcia i wyeliminować przekazywanie HIV przez matki dzieciom, a także podjąć na nowo i wzmocnić walkę z malarią, gruźlicą i zaniedbanymi chorobami tropikalnymi.

141. Uznajemy, że globalne obciążenie i zagrożenie, jakie stanowią choroby niezakaźne, należą do głównych wyzwań zrównoważonego rozwoju w XXI wieku. Zobowiązujemy się wzmocnić systemy ochrony zdrowia w kierunku zapewnienia sprawiedliwej, powszechnej opieki zdrowotnej i promować możliwy pod względem finansowym dostęp do profilaktyki, leczenia, opieki i wsparcia dla osób cierpiących na choroby niezakaźne, zwłaszcza nowotwory, choroby układu krążenia, przewlekłe choroby układu oddechowego i cukrzycę. Zobowiązujemy się również do przyjęcia lub wzmocnienia wielosektorowych kierunków polityki krajowej dotyczącej profilaktyki i ograniczania chorób niezakaźnych. Uznajemy, że zmniejszenie zanieczyszczenia m.in. powietrza, wody i substancjami chemicznymi przyniesie pozytywne efekty zdrowotne.

142. Ponownie potwierdzamy prawo zastosowania w pełni postanowień Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (TRIPS), Deklaracji z Dauhy w sprawie Porozumienia TRIPS i zdrowia publicznego, decyzji Rady Generalnej WTO z dnia 30 sierpnia 2003 roku w sprawie wykonania ust. 6 Deklaracji z Dauhy w sprawie Porozumienia TRIPS i zdrowia publicznego, a także, po zakończeniu formalnych procedur zatwierdzających, poprawki do art. 31 Porozumienia, które przewiduje elastyczne rozwiązania w zakresie ochrony zdrowia publicznego, szczególnie w celu promowania dostępu do leków dla wszystkich i zachęcania do udzielania pomocy krajom rozwijającym się w tym względzie.

143. Wzywamy do dalszego współdziałania i współpracy na poziomie krajowym i międzynarodowym w celu wzmocnienia systemów ochrony zdrowia poprzez zwiększenie środków finansowych na zdrowie, rekrutację, rozwój, szkolenie i utrzymanie pracowników ochrony zdrowia, poprzez lepszą dystrybucję i dostęp do bezpiecznych, możliwych do nabycia pod względem finansowym, skutecznych i dobrej jakości leków, szczepionek i technologii medycznych oraz poprzez poprawę infrastruktury ochrony zdrowia. Popieramy przywódczą rolę Światowej Organizacji Zdrowia jako organu kierującego i koordynującego międzynarodowe działania w ochronie zdrowia.

144. Zobowiązujemy się do systematycznego uwzględniania trendów i prognoz ludnościowych w naszych krajowych strategiach i kierunkach polityki rozwoju obszarów wiejskich i miejskich. Dzięki perspektywicznemu planowaniu, możemy wykorzystać możliwości i zająć się wyzwaniami związanymi ze zmianami demograficznymi, m.in. migracją.

145. Wzywamy do pełnego i efektywnego wdrożenia Platformy Działań z Pekinu i Programu Działań Międzynarodowej Konferencji w sprawie Ludności i Rozwoju, a także ustaleń ich konferencji przeglądowych, m.in. zobowiązań dotyczących zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego oraz promowania i ochrony wszystkich praw człowieka w tym kontekście. Podkreślamy potrzebę zapewnienia powszechnego dostępu do zdrowia reprodukcyjnego, m.in. w zakresie planowania rodziny i zdrowia seksualnego, a także uwzględnienia zdrowia reprodukcyjnego w krajowych strategiach i and programach.

146. Zobowiązujemy się do zmniejszenia śmiertelności matek i dzieci oraz poprawy zdrowia kobiet, młodzieży i dzieci. Ponownie potwierdzamy nasze zobowiązanie do zapewnienia równości płci i ochrony praw kobiet, mężczyzn i młodzieży do kontrolowania i swobodnego decydowania w sprawach związanych z ich seksualnością, m.in. dostępu do zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, wolnego od przymusu, dyskryminacji i przemocy. Będziemy aktywnie działać, aby spowodować, że systemy ochrony zdrowia będą dostarczać koniecznych informacji i usług zdrowotnych dotyczących zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego kobiet, m.in. podejmując działania na rzecz powszechnego dostępu do bezpiecznych, efektywnych, dostępnych pod względem finansowymi i akceptowalnych nowoczesnych metod planowania rodziny, ponieważ jest to istotne dla zdrowia kobiet i osiągnięcia postępu w zapewnieniu równości płci.

Promowanie pełnego i produktywnego zatrudnienia, godnej pracy dla wszystkich i ochrony socjalnej

147. Uznajemy, że eliminacja ubóstwa, pełne i produktywne zatrudnienie i godna praca dla wszystkich oraz integracja społeczna i ochrona socjalna są wzajemnie powiązane i nawzajem się wzmacniają, a na wszystkich poziomach należy stwarzać korzystne warunki dla ich promowania.

148. Niepokoją nas warunki rynku pracy i powszechny brak dostępnych możliwości zdobycia godnej pracy, zwłaszcza dla młodych kobiet i mężczyzn. Usilnie wzywamy wszystkie rządy do zajęcia się globalnym wyzwaniem, jakim jest zatrudnienie młodzieży, przez opracowanie i realizację strategii i kierunków polityki, zapewniających młodym ludziom wszędzie dostęp do godnej i produktywnej pracy, ponieważ w ciągu najbliższych kilkudziesięciu lat będzie trzeba tworzyć godne miejsca pracy, aby umożliwić zrównoważony i przyczyniający się do integracji społecznej rozwój oraz zmniejszyć ubóstwo.

149. Uznajemy znaczenie tworzenia miejsc pracy przez rozwijanie i inwestowanie w solidną, efektywną i sprawna infrastrukturę gospodarczo-społeczną i produktywny potencjał dla zrównoważonego rozwoju oraz trwałego, przyczyniającego się do integracji społecznej i sprawiedliwego wzrostu. Wzywamy kraje do zwiększania inwestycji w infrastrukturę dla zrównoważonego rozwoju i uzgadniamy, że będziemy wspierać fundusze, programy i agendy Narodów Zjednoczonych w udzielaniu pomocy w realizacji i promowaniu wysiłków podejmowanych w tym względzie przez kraje rozwijające się, szczególnie kraje najsłabiej rozwinięte.

150. Uznajemy znaczenie tworzenia miejsc pracy przez przyjęcie perspektywicznych kierunków polityki makroekonomicznej, które promują zrównoważony rozwój, prowadzą do trwałego, przyczyniającego się do integracji społecznej i sprawiedliwego wzrostu gospodarczego, zwiększają możliwości produktywnego zatrudnienia i promują rozwój rolnictwa i przemysłu.

151. Podkreślamy potrzebę zwiększenia zatrudnienia i możliwości zdobycia dochodów dla wszystkich, zwłaszcza dla kobiet i mężczyzn żyjących w ubóstwie i w tym względzie popieramy działania krajowe mające na celu stworzenie nowych możliwości zdobycia miejsc pracy przez ubogich na obszarach zarówno wiejskich, jak i miejskich, m.in. wsparcie dla małych i średnich przedsiębiorstw.

152. Uznajemy, że pracownicy powinni mieć dostęp do edukacji, kwalifikacji, ochrony zdrowia, ubezpieczeń społecznych, podstawowych praw w pracy, ochrony socjalnej i prawnej, m.in. w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, a także możliwości zdobycia godnej pracy. Zarówno rządy, związki zawodowe, pracownicy, jak i pracodawcy mają swoją rolę do odegrania w promowaniu godnej pracy dla wszystkich i wszystkie strony powinny pomóc młodym ludziom w zdobyciu dostępu do potrzebnych kwalifikacji i możliwości zatrudnienia, m.in. w nowych i wyłaniających się sektorach. Kobiety i mężczyźni powinni mieć równy dostęp do możliwości zdobycia kwalifikacji zawodowych oraz ochrony pracowników. Uznajemy znaczenie sprawiedliwej transformacji, m.in. programów mających pomóc pracownikom w dostosowaniu się do zmieniających się warunków na rynku pracy.

153. Uznajemy również, że nieformalna, nieopłacana praca, wykonywana przeważnie przez kobiety, znacznie przyczynia się do dobrobytu ludzi i zrównoważonego rozwoju. W tym względzie zobowiązujemy się działać na rzecz bezpiecznych i godnych warunków pracy oraz dostępu do ochrony socjalnej i edukacji.

154. Uznajemy, że możliwości zdobycia przez wszystkich godnej pracy i tworzenia miejsc pracy mogą zapewnić m.in. publiczne i prywatne inwestycje w innowacje naukowo-technologiczne, roboty publiczne związane z odtwarzaniem, odnowieniem i ochroną zasobów przyrodniczych i ekosystemów oraz świadczenia socjalne i pomoc społeczna. Przyjmujemy z satysfakcją rządowe inicjatywy mające na celu tworzenie miejsc pracy dla ubogich w związku z odtwarzaniem i zarządzaniem zasobami przyrodniczymi i ekosystemami oraz zachęcamy sektor prywatny do współdziałania w zapewnieniu godnej pracy dla wszystkich i tworzenia miejsc pracy dla zarówno kobiet, jak i mężczyzn, szczególnie dla młodych ludzi, m.in. poprzez partnerstwa z małymi i średnimi przedsiębiorstwami oraz spółdzielniami. W tym względzie, uznajemy znaczenie wysiłków mających na celu promowanie wymiany informacji i wiedzy dotyczącej godnej pracy dla wszystkich i tworzenia miejsc pracy, m.in. inicjatyw związanych zielonymi miejscami pracy i związanymi z nimi kwalifikacjami, oraz ułatwianie uwzględnienia istotnych danych w krajowych kierunkach polityki gospodarczej i zatrudnienia.

155. Zachęcamy do dzielenia się doświadczeniami i najlepszymi praktykami w zwalczaniu wysokiego poziomu bezrobocia i częściowego bezrobocia, szczególnie wśród młodzieży.

156. Podkreślamy potrzebę zapewnienia ochrony socjalnej wszystkim członkom społeczeństwa, sprzyjającej wzrostowi, odporności, sprawiedliwości i spójności społecznej, m.in. tym, którzy nie są zatrudnieni w gospodarce formalnej. W tym względzie, zdecydowanie zachęcamy do podejmowania inicjatyw krajowych i lokalnych mających na celu zapewnienie wszystkim obywatelom minimalnego zakresu ochrony socjalnej. Wspieramy globalny dialog w sprawie najlepszych praktyk w zakresie programów ochrony socjalnej, które uwzględniają trzy wymiary zrównoważonego rozwoju i w tym względzie odnotowujemy zalecenie MOP nr 202 dotyczące krajowych minimalnych zakresów ochrony socjalnej.

157. Wzywamy państwa, aby promowały i efektywnie chroniły prawa człowieka i podstawową swobodę wszystkich migrantów, niezależnie od ich statusu, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet i dzieci, i aby zajęły się międzynarodową migracją poprzez międzynarodową, regionalną lub dwustronną współpracę i dialog oraz kompleksowe i zbalansowane rozwiązania, uznając rolę i odpowiedzialność krajów pochodzenia, tranzytu i przeznaczenia w zakresie promowania i ochrony praw człowieka w odniesieniu do wszystkich migrantów, a także unikając rozwiązań, które mogłyby pogorszyć ich trudną sytuację.

Oceany i morza

158. Uznajemy, że oceany, morza i obszary przybrzeżne stanowią integralny i istotny element ekosystemu Ziemi i mają krytyczne znaczenie dla jego utrzymania oraz że prawo międzynarodowe, odzwierciedlone w Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza, stwarza ramy prawne ochrony i zrównoważonego użytkowania oceanów i ich zasobów. Podkreślamy znaczenie ochrony i zrównoważonego użytkowania oceanów i mórz oraz ich zasobów dla zrównoważonego rozwoju, m.in. ze względu na to, że przyczyniają się one do eliminacji ubóstwa, trwałego wzrostu gospodarczego, bezpieczeństwa żywnościowego oraz tworzenia środków egzystencji i godnej pracy, jednocześnie chroniąc różnorodność biologiczną i środowisko morskie oraz ograniczając wpływ zmian klimatu. Z tego względu zobowiązujemy się chronić i przywracać zdrowie, produktywność i odporność oceanów i ekosystemów morskich oraz utrzymywać ich różnorodność biologiczną, umożliwiając ich ochronę i zrównoważone użytkowanie dla obecnych i przyszłych pokoleń, a także efektywnie stosować podejście ekosystemowe i zasadę przezorności w zarządzaniu, zgodnie z prawem międzynarodowym, działalnością oddziałującą na środowisko morskie, aby osiągnąć cele w zakresie wszystkich trzech wymiarów zrównoważonego rozwoju.

159. Uznajemy znaczenie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza dla postępu we wdrażaniu zrównoważonego rozwoju i jej prawie powszechnego przyjęcia przez państwa i w tym względzie usilnie wzywamy wszystkie jej strony do pełnego wykonania ich obowiązków wynikających z Konwencji.

160. Uznajemy znaczenie budowania potencjału kraju rozwijających się, umożliwiającego im odniesienie korzyści z ochrony i zrównoważonego użytkowania oceanów i mórz oraz ich zasobów, i w tym względzie podkreślamy potrzebę współpracy w zakresie naukowych badań mórz w celu wykonania postanowień Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza i ustaleń głównych szczytów w sprawie zrównoważonego rozwoju, a także transferu technologii, z uwzględnieniem Kryteriów i wytycznych Międzyrządowej Komisji Oceanograficznej w sprawie transferu technologii morskiej.

161. Wspieramy Regularny proces na rzecz globalnej oceny i raportowania odnośnie stanu środowiska morskiego, m.in. w zakresie aspektów społeczno-gospodarczych, ustanowiony pod egidą Zgromadzenia Ogólnego, i oczekujemy z zainteresowaniem na ukończenie jego pierwszej globalnej zintegrowanej oceny stanu środowiska morskiego do 2014 roku i następnie na jej rozpatrzenie przez Zgromadzenie. Zachęcamy państwa do rozpatrzenia ustaleń oceny na odpowiednim szczeblu.

162. Uznajemy znaczenie ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej mórz poza obszarami podlegającymi jurysdykcji krajowej. Odnotowujemy bieżące prace prowadzone pod egidą Zgromadzenia Ogólnego przez doraźną otwartą nieformalną doraźną grupę roboczą, powołaną do zbadania zagadnień związanych z ochroną i zrównoważonym użytkowaniem różnorodności biologicznej mórz poza obszarami podlegającymi jurysdykcji krajowej. W oparciu o prace doraźnej grupy roboczej i przed końcem sześćdziesiątej dziewiątej sesji Zgromadzenia Ogólnego, zobowiązujemy się pilnie odnieść do zagadnienia ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej mórz poza obszarami podlegającymi jurysdykcji krajowej, m.in. podejmując decyzję w sprawie opracowania instrumentu międzynarodowego na podstawie Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza.

163. Odnotowujemy z niepokojem negatywny wpływ zanieczyszczenia mórz na zdrowie oceanów i różnorodności biologicznej w morzach, m.in. morskich odpadów, zwłaszcza z tworzyw sztucznych, trwałych zanieczyszczeń organicznych, metali ciężkich i związków azotu, z szeregu źródeł morskich i lądowych, m.in. transportu morskiego i splywu lądowego. Zobowiązujemy się do podjęcia działań w celu zmniejszenia występowania i wpływu takiego zanieczyszczenia na ekosystemy morskie, m.in. przez efektywne wykonanie odpowiednich konwencji przyjętych w ramach Międzynarodowej Organizacji Morskiej (IMO) i dalsze działania w ramach odpowiednich inicjatyw, takich jak np. Globalny program działań na rzecz ochrony środowiska morskiego przed działalnością lądową oraz przyjęcie w tym celu skoordynowanych strategii. Ponadto, zobowiązujemy się podjąć działania, aby do 2025 roku, na podstawie zebranych danych naukowych, osiągnąć znaczącą redukcję odpadów morskich, aby zapobiec szkodom dla środowiska przybrzeżnego i morskiego.

164. Odnotowujemy znaczące zagrożenie, jakie obce gatunki inwazyjne stanowią dla ekosystemów i zasobów morskich oraz zobowiązujemy się podjąć środki w celu zapobiegania wprowadzaniu obcych gatunków inwazyjnych i ograniczenia ich negatywnych oddziaływań na środowisko, m.in. w zakresie, w jakim to stosowne, środków przyjętych w ramach IMO.

165. Odnotowujemy, że podnoszenie się poziomu mórz i erozja przybrzeżna stanowią poważne zagrożenie dla wielu regionów przybrzeżnych i wysp, szczególnie w krajach rozwijających się, i w tym względzie wzywamy społeczność międzynarodową do zwiększenia jej wysiłków mających na celu stawienie czoła tym wyzwaniom.

166. Wzywamy do wsparcia inicjatyw mających na celu przeciwdziałanie zakwaszeniu oceanów i oddziaływaniom zmian klimatu na ekosystemy morskie i przybrzeżne oraz zasoby. W tym względzie, ponownie potwierdzamy potrzebę wspólnych działań mających na celu przeciwdziałanie zakwaszeniu oceanów oraz zwiększenie odporności ekosystemów morskich i społeczności, których środki egzystencji od nich zależą, i wsparcia badań naukowych mórz, monitoringu i obserwacji zakwaszenia oceanów i szczególnie wrażliwych ekosystemów, m.in. poprzez zwiększoną współpracę międzynarodową w tym względzie.

167. Podkreślamy nasze obawy dotyczące potencjalnych oddziaływań nawożenia oceanów na środowisko. W tym względzie przypominamy decyzje dotyczące nawożenia oceanów, przyjęte przez odpowiednie organy międzyrządowe, i decydujemy się w dalszym ciągu zajmować się z jak największą ostrożnością nawożeniem oceanów, zgodnie z zasadą przeczności.

168. Zobowiązujemy się pilnie zwiększyć nasze wysiłki, aby osiągnąć wyznaczony na 2015 rok cel uzgodniony w Planie Implementacyjnym z Johannesburga, jakim jest utrzymanie lub odtworzenie

zasobów na poziomie zapewniającym maksymalne zrównoważone pozyskanie. Ponadto, w tym względzie zobowiązujemy się pilnie podjąć działania konieczne dla utrzymania lub odtworzenia wszystkich zasobów na poziomie zapewniającym maksymalne zrównoważone pozyskanie, aby osiągnąć te cele w jak najkrótszym możliwym czasie, zależnie od ich cech biologicznych. Aby osiągnąć ten cel, zobowiązujemy się pilnie opracować i wykonać oparte na wiedzy naukowej plany zarządzania, m.in. przez zmniejszenie lub zawieszenie połowów i wysiłków połowowych, zgodnie ze stanem zasobów. Ponadto, zobowiązujemy się do zwiększenia działań mających na celu ograniczenia przyłowów, odrzutów i innych negatywnych oddziaływań rybołówstwa, m.in. przez eliminowanie szkodliwych praktyk rybackich. Zobowiązujemy się również do zwiększenia działań mających na celu ochronę wrażliwych ekosystemów morskich przed znaczącymi negatywnymi oddziaływaniami, m.in. przez efektywne wykorzystanie ocen oddziaływań. Takie działania, m.in. wykonywane za pośrednictwem właściwych organizacji, należy podejmować zgodnie z prawem międzynarodowym, obowiązującymi instrumentami międzynarodowymi oraz odpowiednimi rezolucjami Zgromadzenia Ogólnego i wytycznymi FAO.

169. Usilnie wzywamy państwa będące stronami Umowy z 1995 roku w sprawie wykonania postanowień Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza odnoszących się do ochrony i zarządzania zasobami rybnymi międzystrefowymi i zasobami rybnymi masowo migrującymi, aby w pełni wykonały tę Umowę i w pełni uznały, zgodnie z częścią VII Umowy, szczególne wymagania krajów rozwijających się. Ponadto, wzywamy wszystkie państwa do wdrożenia Kodeksu postępowania dla odpowiedzialnego rybołówstwa oraz międzynarodowych planów działań i wytycznych technicznych FAO.

170. Przyznajemy, że nielegalne, nieraportowane i nieuregulowane połowy pozbawiają wiele krajów kluczowego zasobu przyrodniczego i wciąż stanowią trwałe zagrożenie dla ich zrównoważonego rozwoju. Ponownie zobowiązujemy się wyeliminować nielegalne, niezgłaszane i nieuregulowane połowy, zgodnie z Planem Implementacyjnym z Johannesburga, a także zapobiegać tym praktykom i je zwalczać, m.in. poprzez następujące działania: opracowanie i realizację krajowych i regionalnych planów działań, zgodnie z Międzynarodowym planem działań FAO na rzecz zapobiegania nielegalnym, nieraportowanym i nieuregulowanym połowom, ich powstrzymaniu i eliminowaniu; podjęcie, zgodnie z prawem międzynarodowym, efektywnych i skoordynowanych środków przez państwa przybrzeżne, państwa flagi, państwa portu, kraje czarterujące i państwa, których obywatelami są faktyczni właściciele, i inni, którzy wpierają lub prowadzą nielegalne, nieraportowane i nieuregulowane połowy, przez ustalenie statków prowadzących takie połowy i przez pozbawienie przestępców korzyści, jakie im przynoszą; a także współpraca z krajami rozwijającymi się w celu systematycznego określania potrzeb i budowania potencjału, m.in. wsparcie monitoringu, kontroli, nadzoru, przestrzegania przepisów i systemów ich egzekwowania.

171. Wzywamy państwa, które podpisały Umowę FAO o środkach stosowanych przez państwo portu w celu zapobiegania nielegalnym, nieraportowanym i nieuregulowanym połowom, ich powstrzymaniu i eliminowaniu, aby przyspieszyły procedury jej ratyfikacji w celu umożliwienia jej jak najwcześniejszego wejścia w życie.

172. Uznajemy potrzebę przejrzystości i odpowiedzialności w zarządzaniu rybołówstwem przez regionalne organizacje gospodarki rybackiej. Uznajemy wysiłki już podjęte przez te regionalne organizacje gospodarki rybackiej, które wykonały niezależne oceny efektywności, i wzywamy wszystkie regionalne organizacje gospodarki rybackiej do regularnego przeprowadzania takich ocen i publicznego udostępniania ich wyników. Zachęcamy do wdrożenia zaleceń wynikających z takich ocen oraz zalecamy zwiększanie z czasem, w razie potrzeby, kompleksowości tych ocen.

173. Ponownie potwierdzamy nasze zobowiązanie zawarte w Planie Implementacyjnym z Johannesburga do wyeliminowania subwencji, które przyczyniają się do nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych połowów oraz nadmiernego potencjału, biorąc pod uwagę znaczenie tego sektora dla krajów rozwijających się, a także ponawiamy nasze zobowiązanie do przyjęcia wielostronnych środków kontroli wobec subwencji dla rybołówstwa, które wprowadzą w życie mandaty określone w Programie Rozwoju WTO z Dauhy i Deklaracji Ministrów z Hong Kongu dla wzmocnienia środków kontroli wobec subwencji w sektorze rybołówstwa, m.in. poprzez zakazanie niektórych form subwencji dla rybołówstwa, które przyczyniają się do powstania nadmiernego potencjału i przełowienia, uznając, że właściwe i efektywne, szczególne i zróżnicowane traktowanie krajów rozwijających się i krajów najsłabiej rozwiniętych powinno być integralnym elementem negocjacji w ramach WTO na temat subwencji dla

rybołówstwa, biorąc pod uwagę znaczenie sektora dla priorytetów rozwoju i zmniejszenia ubóstwa oraz obawy o środki egzystencji i bezpieczeństwo żywności. Zachęcamy państwa do dalszego zwiększenia przejrzystości i zakresu raportowania na temat obecnych programów subwencji dla rybołówstwa w ramach WTO. Biorąc pod uwagę stan zasobów rybackich, a także nie kwestionując mandatów przyjętych przez WTO w Dausze i przez ministrów w Hong Kongu w sprawie subwencji dla rybołówstwa albo potrzeby zakończenia tych negocjacji, zachęcamy państwa, aby wyeliminowały subwencje, które przyczyniają się do powstania nadmiernego potencjału i przelowienia oraz aby powstrzymały się od wprowadzania nowych takich subwencji albo od rozszerzania lub zwiększania istniejących.

174. Usilnie wzywamy do określenia i uwzględnienia do 2014 roku strategii, które w większym stopniu pomogą krajom rozwijającym się, szczególnie krajom najslabiej rozwiniętym i małym wyspiarskim krajom rozwijającym się, w rozwijaniu ich potencjału krajowego do ochrony, zrównoważonego zarządzania i uzyskania korzyści ze zrównoważonego rybołówstwa, m.in. poprzez zwiększenie dostępu do rynku dla produktów rybnych z krajów rozwijających się.

175. Zobowiązujemy się uwzględnić potrzebę zapewnienia dostępu do rybołówstwa i znaczenie dostępu do rynków dla rybaków nieprowadzących działalności komercyjnej, działających na małą skalę, wykonujących prace rzemieślnicze i kobiet zatrudnionych w przetwórstwie oraz ludów tubylczych i społeczności, szczególnie w krajach rozwijających się, zwłaszcza małych wyspiarskich krajach rozwijających się.

176. Uznajemy również istotne korzyści gospodarcze, społeczne i środowiskowe, jakie przynoszą rafy koralowe, zwłaszcza wyspiarskim i innym państwom przybrzeżnym, a także znaczącą wrażliwość raf koralowych i lasów mangrowych na oddziaływanie, m.in. zmian klimatu, zakwaszenie oceanów, przelowienia, szkodliwe praktyki rybackie i zanieczyszczenia. Wspieramy współpracę międzynarodową mającą na celu ochronę ekosystemów raf koralowych i lasów mangrowych, odnoszenie związanych z nimi korzyści społecznych, gospodarczych i środowiskowych oraz ułatwianie współpracy technicznej i dobrowolną wymianę informacji.

177. Ponownie potwierdzamy znaczenie obszarowych form ochrony, m.in. morskich obszarów chronionych, zgodnych z prawem międzynarodowym i opartych na najlepszych dostępnych informacjach naukowych, jako instrumentu ochrony różnorodności biologicznej i zrównoważonego użytkowania jej elementów. Odnotowujemy decyzję X/2 dziesiątego Spotkania Konferencji Stron Konwencji o różnorodności biologicznej, przewidującą, że do 2020 roku 10% obszarów przybrzeżnych i morskich, zwłaszcza obszarów o szczególnym znaczeniu dla różnorodności biologicznej i usług ekosystemowych, ma być chroniona poprzez efektywnie i sprawiedliwie zarządzane, ekologicznie reprezentatywne i dobrze połączone systemy obszarów chronionych i inne efektywne obszarowe środki ochrony.

Małe wyspiarskie kraje rozwijające się

178. Ponownie potwierdzamy, że małe wyspiarskie kraje rozwijające się wciąż stanowią szczególnie przypadek w zakresie zrównoważonego rozwoju ze względu na ich unikalną i szczególną wrażliwość, m.in. małą wielkość, oddalenie, wąską bazę surowcowo-eksportową oraz narażenie na globalne wyzwania środowiskowe i nagłe zewnętrzne wydarzenia gospodarcze, m.in. szeroki zakres oddziaływań zmian klimatu oraz potencjalnie częstszych i bardziej intensywnych katastrof żywiolowych. Odnotowujemy z niepokojem, że jak ustalono w pięcioletniej ocenie Strategii z Mauritiusa małe wyspiarskie kraje rozwijające się dokonały mniejszego postępu niż większość innych grup albo nawet ich sytuacja pogorszyła się pod względem gospodarczym, zwłaszcza w zakresie zmniejszenia ubóstwa i spłacalności zadłużenia. Podnoszenie się poziomu mórz i inne negatywne oddziaływanie zmian klimatu w dalszym ciągu stanowią znaczące zagrożenie dla małych wyspiarskich krajów rozwijających się i ich działań mających na celu osiągnięcie zrównoważonego rozwoju, a także dla wielu stanowią największe zagrożenie dla ich przetrwania i żywotności, m.in. w przypadku niektórych grożąc utratą terytorium. W dalszym ciągu niepokoi nas to, że pomimo postępu dokonanego przez małe wyspiarskie kraje rozwijające się w dziedzinie płci, zdrowia, edukacji i środowiska ich ogólne postępy w zakresie realizacji Milenijnych Celów Rozwoju były nierówne.

179. Wzywamy do podjęcia ciągłych i rozszerzonych działań pomagających małym wyspiarskim krajom rozwijającym się we wdrażaniu Programu Działań z Barbadosu i Strategii z Mauritiusa. Wzywamy

również do zwiększenia wsparcia ze strony systemu Narodów Zjednoczonych dla małych wyspiarskich krajów rozwijających się, odpowiednio do wielu aktualnych i wyłaniających się wyzwań, przed jakimi stoją te kraje w odniesieniu do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

180. W oparciu o Program Działań z Barbadosu i Strategię z Mauritiusa, wzywamy do zwołania w 2014 roku trzeciej międzynarodowej konferencji w sprawie małych wyspiarskich krajów rozwijających się, uznając znaczenie skoordynowanych, zbalansowanych i zintegrowanych działań wobec wyzwań dla zrównoważonego rozwoju, przed jakimi stoją małe wyspiarskie kraje rozwijające się, oraz występujemy do Zgromadzenia Ogólnego o ustalenie kwestii organizacyjnych związanych z konferencją na swojej sześćdziesiątej siódmej sesji.

Kraje najsłabiej rozwinięte

181. Uzgadniamy, że będziemy efektywnie wdrażać Stambulski Program Działań i w pełni włączymy jego obszary priorytetowe do obecnych ram działań, których szersze wykonanie przyczyni się do osiągnięcia nadrzędnego celu Stambulskiego Programu Działań, jakim jest umożliwienie połowie najsłabiej rozwiniętych krajów spełnienia kryteriów wyjścia z tej grupy do 2020 roku.

Śródlądowe kraje rozwijające się

182. Występujemy do państw członkowskich, m.in. partnerów rozwojowych, organizacji systemu Narodów Zjednoczonych oraz innych odpowiednich organizacji międzynarodowych, regionalnych i subregionalnych, aby jeszcze bardziej przyspieszyły wykonanie konkretnych działań w zakresie pięciu priorytetów uzgodnionych w Programie Działań z Ałmaty oraz tych, które ujęto w deklaracji w sprawie średniookresowej oceny Programu Działań z Ałmaty, w lepiej skoordynowany sposób, szczególnie w odniesieniu do budowy, konserwacji i modernizacji ich obiektów transportowych, magazynowych i innych związanych z tranzytem, m.in. alternatywnych tras, uzupełnienia brakujących ogniw oraz poprawy infrastruktury łączności i energetyki, tak aby wesprzeć zrównoważony rozwój śródlądowych krajów rozwijających się.

Afryka

183. Mimo że przyznajemy, że dokonano pewnego postępu w wypełnieniu międzynarodowych zobowiązań dotyczących potrzeb rozwojowych Afryki, podkreślamy, że na kontynencie tym wciąż występują znaczące wyzwania dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

184. Wzywamy społeczność międzynarodową do zwiększania wsparcia i wypełnienia zobowiązań w celu uzyskania postępu w zakresie działań w obszarach o krytycznym znaczeniu dla zrównoważonego rozwoju Afryki i witamy z zadowoleniem wysiłki partnerów mające na celu wzmocnienie współpracy z Nowym Partnerstwem na rzecz Rozwoju Afryki. Witamy również z zadowoleniem postęp dokonany przez kraje afrykańskie w pogłębieniu demokracji, praw człowieka, dobrego zarządzania i solidnego zarządzania gospodarką, a także zachęcamy kraje afrykańskie do kontynuowania ich działań w tym względzie. Występujemy do wszystkich partnerów rozwojowych Afryki, szczególnie krajów rozwiniętych, o wsparcie krajów afrykańskich we wzmacnianiu potencjału ludzkiego i instytucji demokratycznych, zgodnie ze swoimi priorytetami i celami, mając na względzie uzyskanie postępu w rozwoju Afryki na wszystkich poziomach, m.in. poprzez ułatwianie transferu technologii, których potrzebują kraje afrykańskie, zgodnie ze wzajemnymi ustaleniami. Doceniamy ciągle wysiłki podejmowane przez kraje afrykańskie w celu stworzenia korzystnych warunków dla sprzyjającego integracji społecznej wzrostu, wspierającego zrównoważony rozwój, i dla podjęcia przez społeczność międzynarodową ciągłych wysiłków w celu zwiększenia przepływu nowych i dodatkowych środków na finansowanie rozwoju ze wszystkich źródeł, publicznych i prywatnych krajowych i zagranicznych, aby wesprzeć te działania rozwojowe podejmowane przez kraje afrykańskie, i witamy z zadowoleniem różne ważne inicjatywy ustanowione w tym względzie wspólnie przez kraje afrykańskie i ich partnerów rozwojowych.

Działania regionalne

185. Zachęcamy do podjęcia skoordynowanych działań regionalnych promujących zrównoważony rozwój. W tym względzie, uznajemy, że podjęto ważne kroki w celu promowania zrównoważonego rozwoju, szczególnie w regionie arabskim, Ameryce Łacińskiej, regionie karaibskim oraz regionie Azji i Pacyfiku, poprzez istotne fora, m.in. w ramach regionalnych komisji Narodów Zjednoczonych. Odnotowując, że w kilku obszarach wciąż utrzymują się wyzwania, społeczność międzynarodowa wita z zadowoleniem te wysiłki i już osiągnięte wyniki oraz wzywa do podjęcia działań na wszystkich poziomach mających na celu ich dalszy rozwój i realizację.

Redukcja ryzyka katastrof

186. Ponownie potwierdzamy nasze zobowiązanie do wdrażania Ram Działań z Hyogo 2005-2015: Budowanie odporności krajów i społeczności na katastrofy, i wzywamy państwa, system Narodów Zjednoczonych, międzynarodowe instytucje finansowe, organizacje subregionalne, regionalne i międzynarodowe oraz społeczeństwo obywatelskie, aby przyspieszyły wdrażanie Ram i osiągnięcie ich celów. Wzywamy do podejścia do redukcji ryzyka katastrof i budowania odporności na katastrofy z nowym poczuciem ich pilności w kontekście zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa, do ich stosownego włączenia do kierunków polityki, planów, programów i budżetów na wszystkich poziomach i uwzględnienia w odpowiednich przyszłych ramach. Występujemy do władz wszystkich szczebli oraz, stosownie do okoliczności, odpowiednich organizacji subregionalnych, regionalnych i międzynarodowych o przeznaczenie we właściwym terminie wystarczających i przewidywalnych środków na redukcję ryzyka katastrof w celu zwiększenia odporności miast i społeczności na katastrofy, zależnie od ich własnych okoliczności i zdolności.

187. Uznajemy znaczenie systemów wczesnego ostrzegania jako elementu efektywnej redukcji ryzyka katastrof na wszystkich poziomach w celu ograniczenia strat gospodarczych i społecznych, m.in. utraty życia ludzkiego, i w tym względzie zachęcamy państwa do włączenia takich systemów do ich krajowych strategii i planów redukcji ryzyka katastrof. Zachęcamy donatorów i społeczność międzynarodową do wzmocnienia współpracy międzynarodowej w zakresie wsparcia dla redukcji ryzyka katastrof w krajach rozwijających się, odpowiednio poprzez pomoc techniczną, wzajemnie uzgodniony transfer technologii, budowanie potencjału i programy szkoleniowe. Ponadto, uznajemy znaczenie kompleksowych ocen zagrożeń i ryzyka oraz wymianę wiedzy i informacji, m.in. wiarygodnej informacji geoprzestrzennej. Zobowiązujemy się wykorzystać i wzmocnić we właściwym czasie instrumenty oceny ryzyka i redukcji ryzyka katastrof.

188. Podkreślamy znaczenie silniejszych wzajemnych powiązań między redukcją ryzyka katastrof i długofalowym planowaniem rozwoju, a także wzywamy do przyjęcia bardziej skoordynowanych i kompleksowych strategii, włączających zagadnienia redukcji ryzyka katastrof i adaptacji do zmian klimatu do inwestycji publicznych i prywatnych, procesu podejmowania decyzji oraz planowania działań humanitarnych i rozwojowych, w celu zmniejszenia ryzyka, zwiększenia odporności i zapewnienia sprawniejszego przejścia od pomocy do odbudowy i rozwoju. W tym względzie uznajemy potrzebę włączenia aspektu płci do projektowania i wdrażania wszystkich faz zarządzania ryzykiem katastrof.

189. Wzywamy wszystkich istotnych interesariuszy, m.in. rządy, organizacje międzynarodowe, regionalne i subregionalne, sektor prywatny i społeczeństwo obywatelskie, do podjęcia odpowiednich i efektywnych środków, biorąc pod uwagę trzy wymiary zrównoważonego rozwoju, m.in. poprzez wzmocnienie koordynacji i współpracy w celu zmniejszenia narażenia na ryzyko w celu ochrony ludzi, infrastruktury i innych aktywów krajowych przed skutkami katastrof, zgodnie z Ramami Działań z Hyogo i wszelkimi przyjętymi po 2015 roku ramami redukcji ryzyka katastrof.

Zmiany klimatu

190. Ponownie potwierdzamy, że zmiany klimatu stanowią jedno z największych wyzwań naszych czasów i wyrażamy głębokie zaniepokojenie faktem, iż wciąż rośnie globalna emisja gazów cieplarnianych. Jesteśmy głęboko zaniepokojeni faktem, iż wszystkie kraje, szczególnie kraje rozwijające

się, są narażone na negatywne oddziaływania zmian klimatu i już odczuwają większe oddziaływania, m.in. trwałą suszę i ekstremalne zdarzenia pogodowe, erozję przybrzeżną i zakwaszenie oceanów, w większym stopniu zagrażające bezpieczeństwu żywnościowemu i wysiłkom mającym na celu eliminację ubóstwa oraz osiągnięcie zrównoważonego rozwoju. W tym względzie podkreślamy, że adaptacja do zmian klimatu stanowi bezpośredni i pilny priorytet globalny.

191. Podkreślamy, że globalny charakter zmian klimatu wymaga możliwie jak najszerszej współpracy wszystkich krajów i ich udziału w efektywnej i odpowiedniej reakcji międzynarodowej w celu przyspieszenia redukcji globalnej emisji gazów cieplarnianych. Przypominamy, że Ramowa Konwencja Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu przewiduje, iż strony powinny chronić system klimatu dla dobra obecnych i przyszłych pokoleń ludzkości na zasadzie sprawiedliwości i zgodnie z ich wspólną, ale zróżnicowaną odpowiedzialnością oraz odpowiednimi zdolnościami. Odnotowujemy z wielkim niepokojem znaczącą lukę między zagregowanym efektem obietnic dotyczących łagodzenia, złożonych przez strony w odniesieniu do globalnej rocznej emisji gazów cieplarnianych do 2020 roku, i ścieżkami zagregowanej emisji, odpowiadającej prawdopodobnej możliwości utrzymania wzrostu średniej temperatury globalnej poniżej 2°C lub 1,5°C powyżej poziomu przedindustrialnego. Uznajemy znaczenie pozyskiwania funduszy z różnych źródeł, publicznych i prywatnych, dwustronnych i wielostronnych, m.in. innowacyjnych źródeł finansowania, w celu wsparcia na poziomie krajowym odpowiednich działań łagodzących, rozwoju i transferu technologii oraz budowania potencjału w krajach rozwijających się. W tym względzie witamy z zadowoleniem powołanie Zielonego Funduszu Klimatycznego i wzywamy do jego rychłej operacjonalizacji, tak aby powstał wczesny i wystarczający proces finansowania.

192. Wzywamy strony Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu i strony Protokołu z Kioto do pełnej realizacji ich zobowiązań oraz decyzji przyjętych na podstawie tych umów. W tym względzie, będziemy opierać się na osiągniętym postępie, m.in. na siedemnastej sesji Konferencji Stron służącej jako Spotkanie Stron Protokołu z Kioto, które miało miejsce w Durbanie, w Republice Afryki Południowej, w dniach od 28 listopada do 9 grudnia 2011 roku.

Lasy

193. Podkreślamy korzyści społeczne, gospodarcze i środowiskowe, jakie lasy przynoszą ludziom, i wkład zrównoważonej gospodarki leśnej w tematykę i cel Konferencji. Wspieramy międzysektorowe i międzyinstytucjonalne kierunki polityki promujące zrównoważoną gospodarkę leśną. Ponownie potwierdzamy, że szeroki zakres produktów i usług dostarczanych przez lasy stwarza możliwości zajęcia się wieloma najpilniejszymi wyzwaniami dla zrównoważonego rozwoju. Wzywamy do zwiększenia działań mających na celu zrównoważoną gospodarkę leśną, ponowne zalesienie, odtworzenie i zalesienie, a także wspieramy wszystkie działania, które efektywnie spowalniają, powstrzymują i odwracają proces wylesienia i degradacji lasów, m.in. promując obrót legalnie pozyskanymi produktami leśnymi. Odnotowujemy znaczenie takich aktualnych inicjatyw, jak redukcja emisji z wylesienia i degradacji lasów w krajach rozwijających się, oraz rolę ochrony, zrównoważonej gospodarki leśnej i zwiększenia zasobów dwutlenku węgla magazynowanych w lasach w krajach rozwijających się. Wzywamy do zwiększenia działań mających na celu wzmocnienie ram zarządzania lasami i środków wdrożeniowych, zgodnie z niewiążącym prawnie instrumentem dotyczącym wszystkich rodzajów lasów, aby osiągnąć zrównoważoną gospodarkę leśną. W tym celu zobowiązujemy się do poprawy środków egzystencji ludzi i społeczności przez stworzenie warunków, jakich potrzebują, aby prowadzić zrównoważoną gospodarkę leśną, m.in. poprzez wzmocnienie ustaleń dotyczących współpracy w obszarach finansów, handlu, transferu nieszkodliwych dla środowiska technologii, budowania potencjału i zarządzania oraz przez promowanie bezpiecznej dzierżawy ziemi, a szczególnie procesu podejmowania decyzji i dzielenia się korzyściami, zgodnie z ustawodawstwem i priorytetami krajowymi.

194. Wzywamy do pilnego wdrożenia niewiążącego prawnie instrumentu dotyczącego wszystkich rodzajów lasów i Deklaracji Ministrów w ramach obrad wysokiego segmentu na dziewiątej sesji Forum Leśnego Narodów Zjednoczonych z okazji rozpoczęcia Międzynarodowego Roku Lasów.

195. Uznajemy, że Forum Leśne Narodów Zjednoczonych, ze swoim powszechnym członkostwem i wszechstronnym mandatem, odgrywa kluczową rolę w rozwiązywaniu związanych z lasami zagadnień w holistyczny i zintegrowany sposób oraz w promowaniu międzynarodowej koordynacji polityki i współpracy w celu osiągnięcia zrównoważonej gospodarki leśnej. Występujemy do Partnerstwa

we Współpracy na rzecz Lasów o dalsze wsparcie dla Forum i zachęcamy interesariuszy, aby w dalszym ciągu angażowali się w prace Forum.

196. Podkreślamy znaczenie włączenia celów i praktyk zrównoważonej gospodarki leśnej do głównego nurtu polityki gospodarczej i procesu podejmowania decyzji, a także w tym celu zobowiązujemy się do działania poprzez organy zarządzające państw członkowskich Partnerstwa we Współpracy na rzecz Lasów, aby włączyć, w zakresie ich dotyczącym, zrównoważone gospodarowanie wszystkim rodzajami lasów do ich strategii i programów.

Różnorodność biologiczna

197. Ponownie potwierdzamy zasadniczą wartość różnorodności biologicznej oraz ekologiczne, genetyczne, społeczne, gospodarcze, naukowe, edukacyjne, kulturowe, rekreacyjne i estetyczne wartości różnorodności biologicznej i jej krytyczną rolę w utrzymywaniu ekosystemów dostarczających istotne usługi, które stanowią krytyczne podstawy dla zrównoważonego rozwoju i dobrobytu ludzi. Uznajemy poważną skalę globalnej utraty różnorodności biologicznej i degradacji ekosystemów oraz podkreślamy, że szkodzą one rozwojowi globalnemu, wpływając na bezpieczeństwo żywnościowe i wyżywienie, zaopatrzenie w wodę i dostęp do niej oraz zdrowie ubogich na obszarach wiejskich i ludzi na całym świecie, m.in. obecnych i przyszłych pokoleń. Fakt ten podkreśla znaczenie ochrony różnorodności biologicznej, zwiększenia łączności siedlisk i budowania odporności ekosystemów. Uznajemy, że tradycyjna wiedza, innowacje i praktyki ludów tubylczych i społeczności lokalnych w ważny sposób przyczyniają się do ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, a ich szersze stosowanie może wspierać dobrostan społeczny i zrównoważone źródła egzystencji. Ponadto, uznajemy, że ludy tubylcze i społeczności lokalne często są najbardziej bezpośrednio zależne od różnorodności biologicznej i ekosystemów, a z tego względu często najbardziej bezpośrednio odczuwają ich utratę i degradację.

198. Ponawiamy nasze zobowiązanie do osiągnięcia trzech celów Konwencji o różnorodności biologicznej i wzywamy do podjęcia pilnych działań, które efektywnie zmniejszą tempo, powstrzymają i odwrócą proces utraty różnorodności biologicznej. W tym kontekście, potwierdzamy znaczenie wdrożenia Strategicznego Planu na rzecz różnorodności biologicznej 2011-2020 i osiągnięcia celów w zakresie różnorodności biologicznej przyjętych w Aichi przez Konferencję Stron Konwencji na jej dziesiątym spotkaniu.

199. Odnotowujemy przyjęcie Protokołu z Nagoi w sprawie dostępu do zasobów genetycznych oraz uczciwego i sprawiedliwego podziału korzyści wynikających z ich wykorzystania do Konwencji o różnorodności biologicznej oraz występujemy do stron Konwencji o różnorodności biologicznej o ratyfikowanie Protokołu lub przystąpienie do niego, tak aby zapewnić jego wejście w życie przy możliwie najwcześniejszej sposobności. Doceniamy zakres, w jakim dostęp do korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych i ich podział, przyczynia się do ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej, eliminacji ubóstwa i rozwoju zrównoważonego pod względem środowiskowym.

200. Witamy z zadowoleniem strategię pozyskiwania środków na wsparcie osiągnięcia trzech celów Konwencji o różnorodności biologicznej, m.in. zobowiązanie do znacznego zwiększenia środków ze wszystkich źródeł na wsparcie różnorodności biologicznej, zgodnie z decyzjami podjętymi przez Konferencję Stron na jej dziesiątym spotkaniu.

201. Wspieramy włączenie aspektu skutków i korzyści wynikających z ochrony i zrównoważonego użytkowania różnorodności biologicznej i jej elementów oraz ekosystemów dostarczających istotne usługi do odpowiednich programów i kierunków polityki, zgodnie z ustawodawstwem, okolicznościami i priorytetami krajowymi. Zachęcamy do dokonywania inwestycji, poprzez odpowiednie bodźce i kierunki polityki, wspierających ochronę i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej oraz odtworzenie zdegradowanych ekosystemów, zgodnie i bez sprzeczności z Konwencją o różnorodności biologicznej i innymi odpowiednimi obowiązkami międzynarodowymi.

202. Uzgadniamy, że będziemy promować, odpowiednio, współpracę międzynarodową i partnerstwa oraz wymianę informacji, a także w tym kontekście witamy z zadowoleniem Dekadę Różnorodności Biologicznej Narodów Zjednoczonych 2011-2020, mającą na celu zachęcenie do aktywnego udziału wszystkich interesariuszy w ochronie i zrównoważonym użytkowaniu różnorodności biologicznej oraz

dostępie do uczciwego i sprawiedliwego podziału korzyści wynikających z wykorzystania zasobów genetycznych, zgodnie z wizją życia w harmonii z przyrodą.

203. Uznajemy ważną rolę Konwencji o międzynarodowym handlu dzikimi zwierzętami i roślinami gatunków zagrożonych wyginięciem, umowy międzynarodowej, która sytuuje się na styku handlu, środowiska i rozwoju, promuje ochronę i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej, powinna przyczynić się do uzyskania przez ludność lokalną konkretnych korzyści i zapewnia, że żaden gatunek stający się przedmiotem handlu międzynarodowego nie jest zagrożony wyginięciem. Uznajemy gospodarcze, społeczne i środowiskowe skutki nielegalnego obrotu dziką przyrodą, w przypadku którego należy podjąć zdecydowane i wzmocnione działania po stronie zarówno podaży i popytu. W tym względzie podkreślamy znaczenie efektywnej współpracy międzynarodowej między odpowiednimi wielostronnymi umowami środowiskowymi i organizacjami międzynarodowymi. Ponadto, podkreślamy znaczenie oparcia wykazu gatunków o uzgodnione kryteria.

204. Odnotowujemy ustanowienie Międzyrządowej Platformy Naukowo-Politycznej na rzecz Różnorodności Biologicznej i Usług Ekosystemowych oraz występujemy o jak najwcześniejsze rozpoczęcie jej prac, aby mogła dostarczyć najlepszych dostępnych i istotnych dla polityki informacji dotyczących różnorodności biologicznej, które pomogłyby decydentom.

Pustynnienie, degradacja ziemi i susza

205. Uznajemy znaczenie gospodarcze i społeczne dobrej gospodarką ziemią, m.in. glebą, szczególnie zakres, w jakim przyczynia się ona do wzrostu gospodarczego, różnorodności biologicznej, zrównoważonego rolnictwa i bezpieczeństwa żywnościowego, eliminacji ubóstwa, upodmiotowienia kobiet, ograniczania zmian klimatu i poprawy dostępności wody. Podkreślamy, że pustynnienie, degradacja ziemi i susza są wyzwaniem o globalnym wymiarze i w dalszym ciągu stanowią wyzwania dla zrównoważonego rozwoju we wszystkich krajach, szczególnie krajach rozwijających się. Podkreślamy również szczególne wyzwania, jakie one stwarzają dla Afryki, krajów najsłabiej rozwiniętych i śródlądowych krajów rozwijających się. W tym względzie, wyrażamy głębokie zaniepokojenie niszczącymi konsekwencjami cyklicznej suszy i głodu w Afryce, szczególnie w Rogu Afryki i regionie Sahelu, a także wzywamy do podjęcia pilnych działań w postaci środków krótko-, średnio- i długoterminowych na wszystkich poziomach.

206. Uznajemy potrzebę podjęcia pilnych działań w celu odwrócenia procesu degradacji ziemi. W tym względzie podejmiemy starania, aby osiągnąć świat neutralny dla degradacji ziemi w kontekście zrównoważonego rozwoju. Ich efektem powinno być ułatwienie pozyskania środków finansowych z szeregu źródeł publicznych i prywatnych.

207. Ponownie potwierdzamy nasze zdecydowanie, aby, zgodnie z Konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zwalczania pustynnienia, podjąć skoordynowane działania na poziomie krajowym, regionalnym i międzynarodowym w celu globalnego monitorowania degradacji ziemi i odtworzenia zdegradowanej ziemi na obszarach suchych, półsuchych i suchych, umiarkowanie wilgotnych. Decydujemy się wesprzeć i wzmocnić wdrażanie Konwencji i 10-letniego planu strategicznego i ram dla wzmocnienia jej wdrażania (2008-2018), m.in. poprzez pozyskanie wystarczających, przewidywalnych i zapewnionych we właściwym czasie środków finansowych. Odnotowujemy znaczenie łagodzenia skutków pustynnienia, degradacji ziemi i suszy, m.in. przez zachowanie i rozwój oaz, odtworzenie zdegradowanej ziemi, podniesienie jakości gleb i usprawnienie gospodarki wodnej, przyczyniające się do zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa. W tym względzie zachęcamy do tworzenia partnerstw i podejmowania inicjatyw oraz uznajemy ich znaczenie dla zabezpieczenia zasobów ziemi. Zachęcamy również do budowania potencjału, prowadzenia programów szkoleń doradczych badań naukowych oraz podjęcia inicjatyw mających na celu pogłębienie zrozumienia i podniesienie świadomości korzyści gospodarczych, społecznych i środowiskowych wynikających z kierunków polityki i praktyk zrównoważonej gospodarki ziemią.

208. Podkreślamy znaczenie dalszego rozwoju i wdrażania opartych na badaniach naukowych, rzetelnych i przyczyniających się do integracji społecznej metod i wskaźników służących do monitoringu i oceny zakresu pustynnienia, degradacji ziemi i suszy oraz znaczenie podejmowanych obecnie wysiłków na rzecz promowania badań naukowych i wzmocnienia podstaw naukowych działań mających na celu przeciwdziałanie pustynnieniu i suszy, zgodnie z Konwencją Narodów Zjednoczonych w sprawie zwalczania pustynnienia. W tym względzie, odnotowujemy decyzję Konferencji Stron Konwencji,

podjętą na jej dziesiątym spotkaniu, o powołaniu doraźnej grupy roboczej, zbalansowanej pod względem regionalnym, która przedyskutuje konkretne opcje w zakresie zapewnienia doradztwa naukowego dla jej stron.

209. Potwierdzamy potrzebę współpracy poprzez dzielenie się informacjami klimatycznymi i meteorologicznymi oraz systemami progностycznymi i wczesnego ostrzegania związanymi z pustynnieniem, degradacją ziemi i suszą oraz burzami pyłowymi i piaskowymi na poziomie globalnym, regionalnym i subregionalnym. W tym względzie, występujemy do państw i odpowiednich organizacji o podjęcie współpracy w zakresie dzielenia się związanymi z nimi informacjami oraz systemami progностycznymi i wczesnego ostrzegania.

Góry

210. Uznajemy, że korzyści uzyskiwane z regionów górskich mają istotne znaczenie dla zrównoważonego rozwoju. Ekosystemy górskie odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu zasobów wodnych dla dużej części ludności świata; kruche ekosystemy górskie są szczególnie narażone na negatywne oddziaływania zmian klimatu, wylesienia i degradacji lasów, zmian sposobów użytkowania ziemi, degradacji ziemi i katastrof żywiołowych; na całym świecie cofają się i kurczą lodowce górskie, co w coraz większym stopniu oddziałuje na środowisko i dobrostan ludzi.

211. Ponadto, uznajemy, że w górach często zamieszkują społeczności, m.in. ludy tubylcze i społeczności lokalne, które rozwinęły zrównoważone sposoby użytkowania zasobów górskich. Jednakże, społeczności te są często marginalizowane i z tego względu podkreślamy, że na obszarach tych potrzebne będą ciągle działania dotyczące ubóstwa, bezpieczeństwa żywności, integracji społecznej i degradacji środowiska. Występujemy do państw o wzmocnienie wspólnych działań, z efektywnym zaangażowaniem wszystkich odpowiednich interesariuszy i dzieleniem się przez nich doświadczeniami, przez wzmocnienie istniejących uzgodnień, umów i centrów doskonałości zrównoważonego rozwoju obszarów górskich oraz, w zależności od okoliczności, zbadanie możliwości przyjęcia nowych uzgodnień i umów.

212. Wzywamy do podjęcia zwiększonych wysiłków na rzecz ochrony ekosystemów górskich, m.in. ich różnorodności biologicznej. Zachęcamy państwa do przyjęcia długofalowej wizji i podejścia holistycznego, m.in. poprzez włączenie dotyczących obszarów górskich kierunków polityki do krajowych strategii zrównoważonego rozwoju, które mogłyby obejmować m.in. plany i programy zmniejszania ubóstwa na obszarach górskich, szczególnie w krajach rozwijających się. W tym względzie, wzywamy do udzielenia międzynarodowego wsparcia dla zrównoważonego rozwoju obszarów górskich w krajach rozwijających się.

Substancje chemiczne i odpady

213. Uznajemy, że prawidłowe gospodarowanie substancjami chemicznymi ma kluczowe znaczenie dla ochrony zdrowia ludzkiego i środowiska. Ponadto, uznajemy, że globalnie rosnąca produkcja, użycie i występowanie substancji chemicznych w środowisku wymaga zwiększonej współpracy międzynarodowej. Ponownie potwierdzamy nasz cel, określony w Planie Implementacyjnym z Johannesburga, jakim jest osiągnięcie do 2020 roku prawidłowego gospodarowania substancjami chemicznymi w ich całym cyklu życia oraz odpadami niebezpiecznymi w sposób, który prowadzi do minimalizacji znaczących negatywnych oddziaływań na zdrowie ludzkie i środowisko. Ponownie potwierdzamy nasze zobowiązanie do przyjęcia takiego podejścia do prawidłowego gospodarowania substancjami chemicznymi i odpadów na wszystkich poziomach, które reaguje w efektywny, sprawny, spójny i skoordynowany sposób na nowe i wyłaniające się zagadnienia i wyzwania, a także zachęcamy do dokonania postępu we wszystkich krajach i regionach w celu wypełnienia luk w zakresie wypełniania zobowiązań.

214. Wzywamy do efektywnego wdrażania i wzmocnienia Strategicznego Podejścia do Międzynarodowego Zarządzania Chemikaliami jako elementu solidnego, spójnego, efektywnego i sprawnego systemu prawidłowego gospodarowania substancjami chemicznymi w ich całym cyklu życia, m.in. reagującego na wyłaniające się wyzwania.

215. Głęboko niepokoi nas fakt, iż wiele krajów, szczególnie krajów najsłabiej rozwiniętych, nie ma zdolności do prawidłowego gospodarowania substancjami chemicznymi i odpadami w ich całym cyklu życia. Potrzebne są dodatkowe działania, rozszerzające zakres prac mających na celu wzmocnienie zdolności, m.in. poprzez partnerstwa, pomocy technicznej i usprawnienie struktur zarządzania. Zachęcamy kraje i organizacje, które dokonały postępu w kierunku osiągnięcia celu, jakim jest prawidłowe gospodarowanie substancjami chemicznymi do 2020 roku, aby pomogły innym krajom przez dzielenie się wiedzą, doświadczeniami i najlepszymi praktykami.

216. Witamy z zadowoleniem zwiększoną koordynację i współpracę między konwencjami dotyczącymi substancji chemicznych i odpadów, mianowicie Konwencją Bazylejską, Konwencją Rotterdamską i Konwencją Sztokholmską, a także zachęcamy do dalszej zwiększonej koordynacji i współpracy między nimi i Strategicznym Podejściem do Międzynarodowego Zarządzania Chemikaliami. Odnotowujemy ważną rolę regionalnych i koordynacyjnych ośrodków Konwencji Bazylejskiej i Konwencji Sztokholmskiej.

217. Witamy z zadowoleniem istniejące partnerstwa publiczno-prywatne i apelujemy o dalsze, nowe i innowacyjne partnerstwa publiczno-prywatne między przemysłem, rządami, uczelniami wyższymi i innymi interesariuszami pozarządowymi, mające na celu potencjał i technologię dla nieszkodliwego dla środowiska gospodarowania substancjami chemicznymi i odpadami, m.in. zapobiegania powstawania odpadów.

218. Uznajemy znaczenie przyjęcia podejścia opartego na cyklu życia oraz dalszego rozwoju i wdrażania kierunków polityki na rzecz efektywności zasobów i nieszkodliwego dla środowiska gospodarowania substancjami chemicznymi. Z tego względu, zobowiązujemy się do dalszego ograniczenia wytwarzania odpadów, ich wtórnego użycia i recyklingu (3R), a także zwiększenia odzysku energii z odpadów, mając na względzie zagospodarowanie większości odpadów na świecie w nieszkodliwy dla środowiska sposób i, gdy to możliwe, wykorzystanie ich jako zasobów. Odpady stałe, np. odpady elektroniczne i odpady z tworzyw sztucznych, stwarzają szczególne wyzwania, którymi trzeba się zająć. Wzywamy do rozwoju i egzekwowania kompleksowych krajowych i lokalnych kierunków polityki, strategii, ustaw i przepisów dotyczącej gospodarki odpadowej.

219. Usilnie wzywamy kraje i innych interesariuszy do podjęcia wszelkich możliwych środków w celu zapobiegania nieprawidłowej gospodarce odpadami niebezpiecznymi i ich nielegalnemu składowaniu, szczególnie w krajach, których zdolności do zagospodarowania tych odpadów są ograniczone, w sposób zgodny z obowiązkami krajów wynikającymi z odpowiednich instrumentów międzynarodowych. W tym kontekście, witamy z zadowoleniem odpowiednie decyzje podjęte na dziesiątym spotkaniu Konferencji Stron Konwencji Bazylejskiej.

220. Uznajemy znaczenie opartych na wiedzy naukowej ocen rodzajów ryzyka, jakie stwarzają substancje chemiczne dla ludzi i środowiska, oraz ograniczenia narażenia ludzi i środowiska na działanie niebezpiecznych substancji chemicznych. Zachęcamy do rozwoju nieszkodliwych dla środowiska i bezpieczniejszych środków alternatywnych wobec niebezpiecznych substancji chemicznych w produktach i procesach. W tym celu, zachęcamy m.in., w zależności od okoliczności, do oceny cyklu życia, informowania społeczeństwa, rozszerzonej odpowiedzialności producenta, prac badawczo-rozwojowych, zrównoważonej konstrukcji i dzielenia się wiedzą.

221. Witamy z zadowoleniem trwający obecnie proces negocjacji na temat globalnego, prawnie wiążącego instrumentu dotyczącego rtęci, który ma ograniczyć zagrożenia dla zdrowia ludzkiego i środowiska oraz wzywamy do udanego zakończenia negocjacji.

222. Uznajemy, że wycofywanie substancji zubażających warstwę ozonową przynosi szybki wzrost użycia i emisji do środowiska posiadających wysoki potencjał globalnego ocieplenia fluorowęglowodorów. Popieramy stopniowe ograniczanie zużycia i produkcji fluorowęglowodorów.

223. Przyznajemy, że zrównoważone i wystarczające długofalowe finansowanie stanowi kluczowy element prawidłowego gospodarowania substancjami chemicznymi i odpadami, szczególnie w krajach rozwijających się. W tym względzie, witamy z zadowoleniem proces konsultacji w sprawie opcji finansowania gospodarowania substancjami chemicznymi i odpadami, który zainicjowano w celu rozważenia potrzeby zwiększonych wysiłków na rzecz przyznania wyższego priorytetu politycznego prawidłowemu gospodarowaniu substancjami chemicznymi i odpadami oraz większej potrzeby trwałego, przewidywalnego, wystarczającego i dostępnego finansowania celów związanych z substancjami chemicznymi i odpadami. Oczekujemy z zainteresowaniem najbliższych propozycji Dyrektora

Zarządzającego UNEP, które będą rozpatrzone na Międzynarodowej Konferencji w sprawie Zarządzania Chemikaliami i na dwudziestej siódmej sesji Rady Zarządzającej UNEP.

Zrównoważona konsumpcja i produkcja

224. Przypominamy zobowiązania przyjęte w Deklaracji z Rio w sprawie środowiska i rozwoju, Agendzie 21 i Planie Implementacyjnym z Johannesburga w sprawie zrównoważonej konsumpcji i produkcji, a szczególnie zawarte w rozdziale 3 Planu Implementacyjnego wezwanie do zachęcania do opracowania 10-letnich ram programów i jego promowania. Uznajemy, że osiągnięcie globalnego zrównoważonego rozwoju wymaga fundamentalnych zmian sposobu, w jaki społeczeństwa konsumują i produkują.

225. Kraje ponownie potwierdzają swoje zobowiązania do stopniowego wycofania szkodliwych i nieefektywnych subwencji do paliw kopalnych, zachęcających do oznaczającej się marnotrawstwem konsumpcji i utrudniających zrównoważony rozwój. Występujemy do innych o rozważenie racjonalizacji nieefektywnych subwencji do paliw kopalnych przez wyeliminowanie zniekształceń rynku, m.in. do restrukturyzacji podatków i stopniowego wycofywania szkodliwych subwencji, jeśli takie istnieją, w sposób odzwierciedlający ich oddziaływanie na środowisko, przy czym takie kierunki polityki powinny w pełni uwzględniać konkretne potrzeby i warunki krajów rozwijających się, w celu minimalizacji możliwych negatywnych skutków dla ich rozwoju, i w sposób, który chroni ubogie, odczuwające je społeczności.

226. Przyjmujemy 10-letnie ramy programów dotyczących wzorców zrównoważonej konsumpcji i produkcji, zawarte w dokumencie A/CONF.216/5, i podkreślamy, że programy zawarte w 10-letnich ramach są dobrowolne. Występujemy do Zgromadzenia Ogólnego, aby na swojej sześćdziesiątej siódmej sesji wyznaczyło organ państwa członkowskiego, który ma podjąć wszelkie kroki w celu pełnej operacjonalizacji tych ram.

Górnictwo

227. Dostrzegamy, że minerały i metale mają poważne znaczenie dla gospodarki światowej i nowoczesnych społeczeństw. Odnotowujemy, że gałęzie przemysłu wydobywczego są ważne dla wszystkich krajów posiadających zasoby kopalni, szczególnie krajów rozwijających się. Odnotowujemy również, że górnictwo stwarza możliwość katalizowania szerokiego zakresu rozwoju gospodarczego, zmniejszenia ubóstwa i pomagania krajom w osiągnięciu uzgodnionych na poziomie międzynarodowym celów rozwoju, m.in. Milenijnych Celów Rozwoju, kiedy są realizowane efektywnie i prawidłowo. Przyznajemy, że kraje mają suwerenne prawo do zagospodarowania swoich zasobów kopalni, zgodnie ze swoimi krajowymi priorytetami i obowiązkami dotyczącym eksploatacji zasobów, opisanymi w Zasadach z Rio. Ponadto, przyznajemy, że działalność wydobywcza powinna maksymalizować korzyści społeczne i gospodarcze oraz efektywnie ograniczać negatywne oddziaływania środowiskowe i społeczne. W tym względzie uznajemy, że rządy potrzebują dużych zdolności do rozwijania, zarządzania i regulowania swoich gałęzi przemysłu wydobywczego, w interesie zrównoważonego rozwoju.

228. Uznajemy znaczenie silnych i efektywnych ram prawnych i regulacyjnych, kierunków polityki i praktyk związanych z sektorem wydobywczym, które przynoszą korzyści gospodarcze i społeczne oraz zawierają efektywne zabezpieczenia zmniejszające oddziaływania społeczne i środowiskowe oraz chroniące różnorodność biologiczną i ekosystemów, m.in. w okresie następującym po zamknięciu kopalń. Wzywamy władze i przedsiębiorstwa do promowania ciągłej poprawy odpowiedzialności i przejrzystości oraz efektywności odpowiednich istniejących mechanizmów mających zapobiegać nielegalnym przepływom finansowym z działalności wydobywczej.

Edukacja

229. Ponownie potwierdzamy nasze zobowiązania do zapewnienia prawa do edukacji i, w tym względzie, zobowiązujemy się do wzmocnienia współpracy międzynarodowej, aby zapewnić powszechny dostęp do edukacji podstawowej, szczególnie w krajach rozwijających się. Ponownie potwierdzamy, że pełny dostęp do dobrej jakości edukacji na wszystkich poziomach stanowi istotny warunek osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, eliminacji ubóstwa, równości płci i upodmiotowienia kobiet oraz rozwoju

cywilizacyjnego, przyczyniając się do realizacji uzgodnionych na poziomie międzynarodowym celów rozwoju, m.in. Milenijnych Celów Rozwoju, a także pełnego udziału zarówno kobiet, jak i mężczyzn, szczególnie młodzieży. W tym względzie podkreślamy potrzebę zapewnienia równego dostępu do edukacji dla osób niepełnosprawnych, ludów tubylczych, społeczności lokalnych, mniejszości etnicznych i osób żyjących na obszarach wiejskich.

230. Uznajemy, że to w gestii młodszych pokoleń leży przyszłość i spełnienie potrzeby dostępu do lepszej jakości edukacji na poziomie wykraczającym poza podstawowy. Z tego względu jesteśmy zdecydowani zwiększyć zdolność naszych systemów edukacji do przygotowania ludzi do dążenia do zrównoważonego rozwoju, m.in. poprzez rozszerzenie szkolenia nauczycieli, opracowanie programu w zakresie zrównoważonego rozwoju, rozwój programów szkoleniowych, przygotowujących studentów do kariery w dziedzinach związanych ze zrównoważonym rozwojem, i bardziej efektywne wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu uzyskania lepszych efektów nauki. Wzywamy do zwiększenia współpracy między szkołami, społecznościami i władzami w promowaniu dostępu do dobrej jakości edukacji na wszystkich poziomach.

231. Zachęcamy państwa członkowskie do promowania świadomości dotyczącej zrównoważonego rozwoju wśród młodzieży, m.in. przez promowanie programów edukacji nieformalnej, zgodnie z celami Dekady Narodów Zjednoczonych na rzecz Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju 2005-2014.

232. Podkreślamy znaczenie zwiększonej współpracy międzynarodowej mającej na celu poprawę dostępu do edukacji, m.in. poprzez budowanie i wzmocnienie infrastruktury edukacji oraz wzrost inwestycji w edukację, szczególnie inwestycji mających na celu poprawę jakości edukacji dla wszystkich w krajach rozwijających się. Zachęcamy do międzynarodowej wymiany edukacyjnej i partnerstw, m.in. ustanawiania stypendiów różnego rodzaju, które mają przyczynić się do osiągnięcia globalnych celów edukacji.

233. Jesteśmy zdecydowani promować edukację dla zrównoważonego rozwoju i bardziej aktywnego włączania zrównoważonego rozwoju do edukacji po upływie Dekady Narodów Zjednoczonych na rzecz Edukacji dla Zrównoważonego Rozwoju.

234. Zdecydowanie zachęcamy instytucje edukacyjne, aby rozważyły przyjęcie dobrych praktyk w zakresie zarządzania zgodnie ze zrównoważonym rozwojem na swoich kampusach i społecznościach, przy aktywnym udziale m.in. studentów, nauczycieli i partnerów lokalnych, a także nauczania zrównoważonego rozwoju jako zintegrowanego elementu wszystkich dyscyplin.

235. Podkreślamy znaczenie wsparcia dla instytucji edukacyjnych, zwłaszcza uczelni wyższych w krajach rozwijających się, w zakresie prowadzenia badań i wprowadzania innowacji dla zrównoważonego rozwoju, m.in. w dziedzinie edukacji, opracowywania dobrej jakości, innowacyjnych programów, m.in. szkoleń w zakresie przedsiębiorczości i umiejętności biznesowych, szkoleń profesjonalnych, technicznych i zawodowych oraz ustawicznego uczenia się, w celu wyeliminowania luk w zakresie kwalifikacji dla uzyskania postępu w realizacji krajowych celów zrównoważonego rozwoju.

Równość płci i upodmiotowienie kobiet

236. Ponownie potwierdzamy istotną rolę kobiet i potrzebę ich pełnego i równego udziału i przywództwa we wszystkich obszarach zrównoważonego rozwoju i decydujemy się przyspieszyć wykonanie naszych odpowiednich zobowiązań w tym względzie, określonych w Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, Agendzie 21, Deklaracji i Platformy Działań z Pekinu oraz Milenijnej Deklaracji Narodów Zjednoczonych.

237. Uznajemy, że pomimo postępu w sprawie równości płci dokonanego w niektórych obszarach nie została w pełni wykorzystana zdolność kobiet do zaangażowania się w zrównoważony rozwój, wnoszenia weń wkładu i odnoszenia z niego korzyści jako liderów, uczestników i czynników zmian, na skutek m.in. trwałych nierówności społecznych, gospodarczych i politycznych. Popieramy określenie środków priorytetowych promujących równość płci i upodmiotowienie kobiet we wszystkich sferach naszych społeczeństw, m.in. usuwanie barier utrudniających ich pełny i równy udział w procesie podejmowania decyzji i zarządzaniu na wszystkich poziomach, i podkreślamy efekty określania konkretnych celów i wdrażania środków przejściowych, stosownie do okoliczności, w celu znacznego zwiększenia liczby kobiet na stanowiskach kierowniczych dla zapewnienia parytetu płci.

238. Jesteśmy zdecydowani odblokować potencjał kobiet jako czynników sprawczych zrównoważonego rozwoju, m.in. poprzez uchylenie dyskryminacyjnego prawa i usunięcie barier formalnych, zapewnienie

równego dostępu do wymiaru sprawiedliwości i pomocy prawnej, reformę instytucji w celu zapewnienia kompetencji i zdolności do wprowadzenia równości płci w głównych kierunkach polityki oraz rozwój i wprowadzenie innowacyjnych i specjalnych rozwiązań zapobiegających nieformalnym, szkodliwym praktykom, funkcjonującym jako bariery wobec równości płci. W tym względzie zobowiązujemy się do stworzenia korzystnych warunków dla poprawy sytuacji kobiet i dziewcząt wszędzie, szczególnie na obszarach wiejskich i w społecznościach lokalnych oraz wśród ludów tubylczych i mniejszości etnicznych.

239. Zobowiązujemy się aktywnie promować gromadzenie, analizowanie i użycie wskaźników dotyczących płci i danych zdezagregowanych ze względu na płeć w polityce, projektowaniu programów i ramach monitoringu, zgodnie z okolicznościami i zdolnościami krajowymi, w celu spełnienia obietnicy zrównoważonego rozwoju dla wszystkich.

240. Zobowiązujemy się do działania na rzecz równych praw i możliwości dla kobiet w procesie podejmowania decyzji politycznych i gospodarczych oraz w podziale środków, a także do usunięcia wszystkich barier uniemożliwiających pełne uczestnictwo kobiet w gospodarce. Jesteśmy zdecydowani przeprowadzić reformy ustawodawcze i administracyjne w celu zapewnienia kobietom takich samych praw, jakie mają mężczyźni, do zasobów gospodarczych, m.in. dostępu do własności i kontroli nad ziemią oraz innych postaci majątku, kredytu, spadku, zasobów przyrodniczych i odpowiedniej nowej technologii.

241. Zobowiązujemy się do działania na rzecz równego dostępu kobiet i dziewcząt do edukacji, podstawowych usług, możliwości gospodarczych i usług w zakresie ochrony zdrowia, m.in. dotyczących zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego, a także zapewnienia powszechnego dostępu do bezpiecznych, efektywnych, dostępnych pod względem finansowym i akceptowalnych nowoczesnych metod planowania rodziny. W tym względzie, ponownie potwierdzamy nasze zobowiązanie do wdrażania Programu Działań Międzynarodowej Konferencji w sprawie ludności i rozwoju oraz kluczowych działań mających na celu dalszą realizację tego Programu Działań.

242. Uznajemy znaczenie równości płci i efektywnego udziału kobiet dla skutecznych działań w zakresie wszystkich aspektów zrównoważonego rozwoju.

243. Popieramy prace systemu Narodów Zjednoczonych, m.in. Zespołu Narodów Zjednoczonych ds. Równości Płci i Upodmiotowienia Kobiet (UN Women) w zakresie promowania i osiągnięcia równości płci i upodmiotowienia kobiet we wszystkich sferach życia, m.in. pod względem powiązań między równością płci, upodmiotowieniem kobiet i promowaniem zrównoważonego rozwoju. Popieramy prace zespołu UN Women w zakresie kierowania, koordynowania i promowania odpowiedzialności systemu Narodów Zjednoczonych w tym względzie.

244. Występujemy do donatorów i organizacji międzynarodowych, m.in. organizacji systemu Narodów Zjednoczonych, oraz międzynarodowych instytucji finansowych, banków regionalnych i głównych grup, m.in. sektora prywatnego, do uwzględnienia w pełni zobowiązań i aspektów związanych z równością płci i upodmiotowieniem kobiet, a także zapewnienia udziału kobiet i efektywnego uwzględnienia równości płci w procesie podejmowania decyzji i pełnym cyklu programowania. Występujemy do nich o wsparcie wysiłków krajów rozwijających się mających na celu uwzględnienie w pełni zobowiązań i aspektów związanych z równością płci i upodmiotowieniem kobiet, a także o zapewnienie udziału kobiet i efektywne uwzględnienie równości płci w procesie podejmowania decyzji, planowaniu programów oraz tworzeniu i wykonaniu budżetu, zgodnie z krajowym ustawodawstwem, priorytetami i zdolnościami.

B. Cele zrównoważonego rozwoju

245. Podkreślamy, że Milenijne Cele Rozwoju stanowią użyteczne narzędzie służące do sprecyzowania, jakie konkretne korzyści rozwojowe należy osiągnąć w ramach szerokiej wizji i ram działań rozwojowych Narodów Zjednoczonych, określania priorytetów krajowych oraz mobilizowania interesariuszy i środków na wspólne cele. Z tego względu w dalszym ciągu zdecydowanie zobowiązujemy się do osiągnięcia ich w pełni i we właściwym czasie.

246. Uznajemy, że określenie celów mogłoby również być użyteczne dla podejmowania ukierunkowanych i spójnych działań na rzecz zrównoważonego rozwoju. Ponadto, uznajemy znaczenie i użyteczność zbioru celów, w oparciu o Agendę 21 i Plan Implementacyjny z Johannesburga, które w pełni respektują wszystkie Zasady z Rio, uwzględniając odmienne okoliczności, zdolności i priorytety krajowe, są zgodne z prawem międzynarodowym, opierają się na już przyjętych zobowiązaniach i przyczyniają się do pełnego wdrożenia dokumentów końcowych wszystkich głównych szczytów

w sprawach gospodarczych, społecznych i środowiskowych, m.in. niniejszego dokumentu końcowego. Cele te powinny dotyczyć i uwzględniać w zbalansowany sposób wszystkie trzy wymiary zrównoważonego rozwoju i ich wzajemne powiązania. Powinny być zgodne z programem rozwoju Narodów Zjednoczonych na okres po 2015 roku i być do niego włączone, przyczyniając się w ten sposób do osiągnięcia zrównoważonego rozwoju i służąc jako czynnik sprawczy w zakresie wdrażania i uwzględniania zrównoważonego rozwoju w całym systemie Narodów Zjednoczonych. Określenie tych celów nie powinno oznaczać, że mniej uwagi będzie się poświęcać osiągnięciu Milenijnych Celów Rozwoju lub ograniczy się działania w tym celu.

247. Podkreślamy również, że cele zrównoważonego rozwoju powinny być zorientowane na działanie, zwięzłe i łatwe do przekazania, ograniczone pod względem liczby, odpowiadające aspiracjom, o globalnym charakterze i powszechnie obowiązujące wobec wszystkich krajów, a jednocześnie uwzględniać odmienne warunki i zdolności krajowe oraz poziom rozwoju, a także respektować krajowe kierunki polityki i priorytety. Uznajemy również, że cele powinny dotyczyć i koncentrować się na obszarach priorytetowych dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju, kierując się postanowieniami niniejszego dokumentu końcowego. Rządy powinny kierować ich wdrażaniem, przy aktywnym zaangażowaniu w stosownym zakresie wszystkich istotnych interesariuszy.

248. Jesteśmy zdecydowani ustanowić sprzyjający integracji społecznej i przejrzysty proces międzyrządowy w sprawie celów zrównoważonego rozwoju, otwarty dla wszystkich interesariuszy, mając na względzie określenie globalnych celów zrównoważonego rozwoju do zatwierdzenia przez Zgromadzenie Ogólne. Należy powołać otwartą grupę roboczą najpóźniej na początku sześćdziesiątej siódmej sesji Zgromadzenia. Powinna składać się z 30 przedstawicieli, nominowanych przez państwa członkowskie z pięciu grup regionalnych Organizacji Narodów Zjednoczonych, aby zapewnić uczciwą, sprawiedliwą i zbalansowaną reprezentację geograficzną. Na początku ta otwarta grupa robocza ustali swoje metody pracy, m.in. określając środki mające zapewnić pełne zaangażowanie istotnych interesariuszy i wykorzystanie w jej pracach wiedzy specjalistycznej udostępnionej przez społeczeństwo obywatelskie, społeczność naukową i system Narodów Zjednoczonych, aby zapewnić różnorodność punktów widzenia i doświadczeń. Przedłoży ona raport na sześćdziesiątej ósmej sesji Zgromadzenia, zawierający projekt celów zrównoważonego rozwoju do rozważenia i podjęcia stosownych działań.

249. Proces ten musi być skoordynowany i spójny z procesami mającymi określić program rozwoju na okres po 2015 roku. Sekretarz Generalny dostarczy wstępne materiały, nad którymi zacznie pracować grupa robocza, w porozumieniu z rządami krajowymi. Mając na względzie zapewnienie wsparcia technicznego dla tego procesu i prac grupy roboczej, zwracamy się do Sekretarza Generalnego o zapewnienie wszelkich niezbędnych materiałów i wsparcia dla tych prac ze strony systemu Narodów Zjednoczonych, m.in. poprzez utworzenie międzyinstytucjonalnego zespołu wsparcia technicznego i zespołów specjalistów, przy korzystaniu w razie potrzeby z doradztwa wszystkich odpowiednich ekspertów. Raporty z postępu prac będą regularnie przedkładane Zgromadzeniu Ogólnemu.

250. Uznajemy, że należy oceniać postęp w kierunku osiągnięcia celów i określić dla niego poziomy docelowe i wskaźniki, jednocześnie uwzględniając odmienne okoliczności i zdolności krajowe oraz poziom rozwoju.

251. Uznajemy, że potrzebne są globalne, zintegrowane i oparte na wiedzy naukowej informacje na temat zrównoważonego rozwoju. W tym względzie zwracamy się do odpowiednich instytucji systemu Narodów Zjednoczonych o wsparcie w ramach swoich mandatów regionalnych komisji gospodarczych i skompilowanie materiałów krajowych w celu stworzenia bazy informacyjnej dla tych działań globalnych. Ponadto, zobowiązujemy się do pozyskiwania środków finansowych i budowania potencjału, szczególności w przypadku krajów rozwijających się, aby umożliwić realizację tych zamierzeń.

VI. Środki realizacji

252. Ponownie potwierdzamy, że środki realizacji określone w Agendzie 21, Programie dalszego wdrażania Agendy 21, Planie Implementacyjnego z Johannesburga, Konsensusu z Monterrey przyjętego na Międzynarodowej Konferencji w sprawie finansowania rozwoju i Deklaracji z Dauhy w sprawie finansowania rozwoju są niezbędne dla pełnego i efektywnego przełożenia zobowiązań dotyczących zrównoważonego rozwoju na konkretne efekty w zakresie zrównoważonego rozwoju. Potwierdzamy, że każdy kraj ponosi podstawową odpowiedzialność za swój rozwój gospodarczy i społeczny oraz że nie można przecenić roli kierunków polityki krajowej, zasobów wewnętrznych i strategii rozwoju. Ponownie

potwierdzamy, że kraje rozwijające się potrzebują dodatkowych środków na zrównoważony rozwój. Uznajemy potrzebę znaczącego pozyskiwania środków z różnych źródeł i efektywnego wykorzystania finansowania w celu promowania zrównoważonego rozwoju. Przyznajemy, że dobre zarządzanie i rządy prawa na poziomie krajowym i międzynarodowym mają istotne znaczenie dla trwałego, sprzyjającego integracji społecznej i sprawiedliwego wzrostu gospodarczego, zrównoważonego rozwoju oraz eliminacji ubóstwa i głodu.

A. Finanse

253. Wzywamy wszystkie kraje do określenia priorytetów zrównoważonego rozwoju w zakresie podziału środków, zgodnie z krajowymi priorytetami i potrzebami, i uznajemy kluczowe znaczenie zwiększenia wsparcia finansowego ze wszystkich źródeł dla zrównoważonego rozwoju dla wszystkich krajów, szczególnie krajów rozwijających się. Uznajemy znaczenie międzynarodowych, regionalnych i krajowych mechanizmów finansowych, m.in. tych, które są dostępne dla władz szczebla subkrajowego i lokalnego, dla wdrażania programów zrównoważonego rozwoju i wzywamy do ich wzmocnienia i wdrożenia. Nowe partnerstwa i innowacyjne źródła finansowania mogą odegrać swoją rolę uzupełniając źródła finansowania zrównoważonego rozwoju. Zachęcamy do ich dalszego analizowania i wykorzystania, równoległe z tradycyjnymi środkami realizacji.

254. Uznajemy potrzebę znaczącego pozyskania środków z różnych źródeł i efektywnego wykorzystania finansowania w celu udzielenia silnego wsparcia krajom rozwijającym się w ich wysiłkach promujących zrównoważony rozwój, m.in. poprzez działania podjęte, zgodnie z dokumentem końcowym Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zrównoważonego Rozwoju, w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju.

255. Uzgodniliśmy, że ustanowimy proces międzyrządowy pod auspicjami Zgromadzenia Ogólnego, przy wsparciu technicznym systemu Narodów Zjednoczonych i w ramach otwartych i szerokich konsultacji z odpowiednimi międzynarodowymi i regionalnymi instytucjami finansowymi oraz innymi właściwymi interesariuszami. W ramach tego procesu będzie można ocenić potrzeby finansowe, ustalić efektywność, spójność i synergię istniejących instrumentów i ram, a także dokonać ewaluacji dodatkowych inicjatyw, aby sporządzić raport proponujący warianty efektywnej strategii finansowania zrównoważonego rozwoju w celu ułatwienia pozyskiwania środków i zapewnienia ich efektywnego wykorzystania do osiągnięcia celów zrównoważonego rozwoju.

256. Proces ten będzie wdrażał komitet międzyrządowy, składający się z 30 ekspertów nominowanych przez grupy regionalne, co zapewni sprawiedliwą reprezentację geograficzną, przy czym komitet zakończy swoje prace do 2014 roku.

257. Zwracamy się do Zgromadzenia Ogólnego o rozpatrzenie raportu komitetu międzyrządowego i podjęcie stosownych działań.

258. Uznajemy, że kluczowe znaczenie ma spełnienie wszystkich zobowiązań dotyczących oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA), m.in. przyjętego przez wiele krajów rozwiniętych zobowiązania do osiągnięcia założonej wielkości ODA dla krajów rozwijających się na poziomie 0,7% produktu narodowego brutto (PNB) do 2015 roku oraz założonej wielkości ODA dla krajów najslabiej rozwiniętych na poziomie od 0,15 do 0,20% PNB. Aby dotrzymać uzgodnionego harmonogramu, kraje – donatorzy powinny podjąć wszelkie konieczne i właściwe środki, aby przyspieszyć tempo przekazywania pomocy w celu spełnienia swoich istniejących zobowiązań. Usilnie zachęcamy te kraje rozwinięte, które jeszcze tego nie uczyniły, do podjęcia dodatkowych konkretnych wysiłków w kierunku założonej wielkości ODA dla krajów rozwijających się na poziomie 0,7% PNB, obejmującej konkretną założoną wielkość ODA dla krajów najslabiej rozwiniętych na poziomie od 0,15 do 0,20% PNB, zgodnie ze swoimi zobowiązaniami. Mając na względzie wykorzystanie już osiągniętego postępu do zapewnienia efektywnego wykorzystania ODA, podkreślamy znaczenie rządów demokratycznych, poprawy przejrzystości i odpowiedzialności oraz zarządzania zadaniowego. Zdecydowanie zachęcamy wszystkich donatorów do opracowania w możliwie jak najkrótszym czasie kroczącego orientacyjnego harmonogramu, pokazującego, jak zamierzają osiągnąć swoje cele, zgodnie z ich odpowiednim procesem podziału budżetu. Podkreślamy znaczenie pozyskania większego wsparcia krajowego w krajach rozwiniętych dla spełnienia ich zobowiązań, m.in. poprzez podniesienie świadomości, przedstawienie danych dotyczących efektu rozwojowego przekazanej pomocy i osiągnięcia konkretnych rezultatów.

259. Witamy z zadowoleniem zwiększenie wysiłków na rzecz podniesienia jakości ODA i jej efektu rozwojowego. Uznajemy również potrzebę podniesienia efektywności rozwoju, wzmocnienia podejścia programowego, wykorzystania systemów krajowych do działań prowadzonych przez sektor publiczny, zmniejszenia kosztów transakcyjnych oraz poprawy wzajemnej odpowiedzialności i przejrzystości, a także, w tym względzie, wzywamy wszystkich donatorów do udzielenia w maksymalnym stopniu niewiązanej pomocy. Ponadto, zapewnimy bardziej efektywny i przewidywalny rozwój dostarczając we właściwym czasie krajom rozwijającym się regularnych i orientacyjnych informacji dotyczących planowanego wsparcia w średnim okresie. Uznajemy znaczenie wysiłków krajów rozwijających się mających na celu wzmocnienie kierownictwa swojego własnego rozwoju, krajowych instytucji, systemów i zdolności, aby zapewnić najlepsze rezultaty w zakresie efektywnego rozwoju przez zaangażowanie parlamentów i obywateli w kształtowanie tych kierunków polityki i pogłębienie współpracy z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Powinniśmy również pamiętać, że nie ma odpowiedniej dla wszystkich formuły, która zagwarantuje efektywność rozwoju. Należy w pełni uwzględnić specyficzną sytuację każdego kraju.

260. Stwierdzamy, że w obecnej dekadzie znacząco zmieniła się architektura pomocy. Nowi pomocodawcy i nowatorskie rozwiązania w zakresie partnerstw, które wykorzystują nowe sposoby współpracy, przyczyniły się do zwiększenia przepływu środków. Ponadto, wzajemne oddziaływanie pomocy rozwojowej oraz inwestycji prywatnych, handlu i nowych aktorów rozwoju stwarza nowe możliwości dla lewarowania przez pomoc przepływów środków prywatnych. Potwierdzamy nasze poparcie dla współpracy Południe-Południe oraz współpracy trójstronnej, które zapewniają bardzo potrzebne dodatkowe środki na wdrażanie programów rozwoju. Uznajemy znaczenie oraz odmienną historię i szczególne cechy współpracy Południe-Południe i podkreślamy, że współpracę Południe-Południe należy postrzegać jako wyraz solidarności i współpracy między krajami, opartej o wspólne doświadczenia i cele. Obie formy współpracy wspierają program rozwoju, który odnosi się do szczególnych potrzeb i oczekiwań krajów rozwijających się. Uznajemy również, że współpraca Południe-Południe raczej uzupełnia, a nie zastępuje współpracę Północ-Południe. Uznajemy rolę, jako odgrywają kraje rozwijające się o średnim dochodzie jako dawcy i biorcy w ramach współpracy rozwojowej.

261. Występujemy do międzynarodowych instytucji finansowych, aby w ramach swoich odpowiednich mandatów w dalszym ciągu dostarczały środki finansowe, m.in. stosując specyficzne mechanizmy dla promowania zrównoważonego rozwoju i eliminacji ubóstwa w krajach rozwijających się.

262. Uznajemy, że kluczowe znaczenie ma większa spójność i koordynacja między różnymi mechanizmami i inicjatywami finansowania związanymi ze zrównoważonym rozwojem. Potwierdzamy znaczenie zapewnienia krajom rozwijającym się stałego i przewidywalnego dostępu do wystarczającego finansowania ze wszystkich źródeł na promowanie zrównoważonego rozwoju.

263. Uznajemy, że ze względu na aktualne poważne globalne problemy finansowe i gospodarcze wyzwania grozi nam zmarnowanie lat ciężkiej pracy i osiągnięć dotyczących zadłużenia krajów rozwijających się. Ponadto, uznajemy potrzebę pomagania krajom rozwijającym się w osiągnięciu długookresowej spłacalności zadłużenia dzięki skoordynowanym kierunkom polityki mającym na celu wsparcie, odpowiednio, finansowania zadłużenia, umorzenia zadłużenia i restrukturyzacji zadłużenia.

264. Podkreślamy potrzebę wystarczających środków finansowych na działalność operacyjną systemu rozwoju Narodów Zjednoczonych oraz potrzebę zapewnienia bardziej przewidywalnego, efektywnego i skutecznego finansowania jako elementu szerszych działań mających na celu pozyskanie nowych, dodatkowych i przewidywalnych środków na realizację celów, jakie określiliśmy w niniejszym dokumencie końcowym.

265. Uznajemy ważne osiągnięcia Funduszu na rzecz Globalnego Środowiska (GEF) w ciągu ostatnich 20 lat w finansowaniu projektów środowiskowych, witamy z zadowoleniem ważne reformy, jakich w ostatnich latach dokonał GEF, wzywamy do jego dalszego usprawnienia i zachęcamy GEF do podjęcia dodatkowych kroków, w ramach jego mandatu, zmierzających do zwiększenia dostępności w celu zaspokojenia potrzeb krajowych związanych z wdrażaniem przez kraje ich międzynarodowych zobowiązań środowiskowych. Popieramy dalsze uproszczenie procedur i pomocy dla krajów rozwijających się, szczególnie pomocy dla krajów najslabiej rozwiniętych, Afryki i małych wyspiarskich krajów rozwijających w uzyskaniu dostępu środków z GEF, oraz zwiększoną koordynację z innymi instrumentami i programami koncentrującymi się na rozwoju zrównoważonym pod względem środowiskowym.

266. Podkreślamy, że walka z korupcją i nielegalnymi przepływami finansowymi na poziomie zarówno krajowym, jak i międzynarodowym stanowi priorytet, i że korupcja jest poważną przeszkodą dla efektywnego pozyskiwania i podziału środków oraz przechwytyje środki przeznaczone na działania mające istotne znaczenie dla eliminacji ubóstwa, walki z głodem i zrównoważonego rozwoju. Jesteśmy zdecydowani podjąć pilne i zdecydowane kroki mające na celu dalszą walkę z korupcją we wszelkich jej przejawach, która wymaga silnych instytucji wszystkich szczebli, i usilnie wzywamy wszystkie państwa, które jeszcze tego nie uczyniły, aby rozważyły ratyfikowanie Konwencji Narodów Zjednoczonych przeciwko korupcji lub przystąpienie do niej oraz rozpoczęły jej wdrażanie.

267. Uważamy, że innowacyjne mechanizmy finansowe mogą pozytywnie przyczynić się do udzielenia pomocy krajom rozwijającym się w pozyskiwaniu dodatkowych środków na finansowanie rozwoju na zasadzie dobrowolności. Takie finansowanie powinno uzupełniać, a nie zastępować tradycyjne źródła finansowania. Uznając, że dokonano znacznego postępu w zakresie innowacyjnych źródeł finansowania rozwoju, wzywamy do wzmocnienia obecnych inicjatyw, tam gdzie jest właściwe.

268. Uznajemy, że dynamiczny, sprzyjający integracji społecznej, dobrze funkcjonujący, odpowiedzialny pod względem społecznym i środowiskowym sektor prywatny stanowi cenny instrument, który może się w kluczowym stopniu przyczynić do wzrostu gospodarczego i eliminacji ubóstwa oraz zrównoważonego rozwoju. Aby wesprzeć rozwój sektora prywatnego, będziemy w dalszym ciągu wdrażać odpowiednią politykę krajową i ramy regulacyjne w sposób zgodny z prawem krajowym, aby zachęcać do podejmowania inicjatyw publicznych i prywatnych, m.in. na szczeblu lokalnym, wspierać dynamiczny i dobrze funkcjonujący sektor biznesu oraz ułatwiać przedsiębiorczość i innowacje, m.in. wśród kobiet, ubogich i osób w trudnej sytuacji. Będziemy działać na rzecz wzrostu dochodów i poprawy ich dystrybucji, m.in. poprzez podniesienie wydajności, upodmiotowienie kobiet, ochronę praw pracowniczych i opodatkowanie. Uznajemy, że odpowiednia rola rządu w odniesieniu do promowania i regulacji sektora prywatnego będzie odmienna w różnych krajach, w zależności od okoliczności krajowych.

B. Technologia

269. Podkreślamy znaczenie transferu technologii do krajów rozwijających się i przypominamy postanowienia dotyczące transferu technologii, finansów, dostępu do informacji i praw własności intelektualnej uzgodnione w Planie Implementacyjnym z Johannesburga, szczególnie zawarte w nim wezwanie do, odpowiednio, promowania, ułatwiania i finansowania rozwoju, transferu i rozpowszechniania i dostępu do nieszkodliwych dla środowiska technologii i odpowiadającego im know-how, szczególnie dla krajów rozwijających się, na korzystnych warunkach, m.in. opartych na dogodnych i preferencyjnych warunkach, zgodnie ze wzajemnymi uzgodnieniami. Stwierdzamy również dalszy rozwój dyskusji i umów dotyczących tych zagadnień w okresie od przyjęcia Planu Implementacyjnego.

270. Podkreślamy znaczenie dostępu wszystkich krajów do nieszkodliwych dla środowiska technologii, nowej wiedzy, know-how i wiedzy specjalistycznej. Ponadto, podkreślamy znaczenie wspólnych działań w zakresie innowacji technologicznych oraz prac badawczo-rozwojowych. Uzgadniamy, że będziemy badać na odpowiednich forach możliwości zwiększenia dostępu krajów rozwijających się do nieszkodliwych dla środowiska technologii.

271. Podkreślamy potrzebę zapewnienia korzystnych warunków dla rozwoju, adaptacji, upowszechnienia i transferu nieszkodliwych dla środowiska technologii. W tym kontekście, stwierdzamy rolę bezpośrednich inwestycji zagranicznych, handlu międzynarodowego i współpracy międzynarodowej w zakresie nieszkodliwych dla środowiska technologii. Zobowiązujemy się promować inwestycje w naukę, innowacje i technologię dla zrównoważonego rozwoju w naszych własnych krajach i w ramach współpracy międzynarodowej.

272. Uznajemy znaczenie wzmocnienia krajowych, naukowych i technologicznych zdolności do zrównoważonego rozwoju. Może to pomóc krajom, szczególnie krajom rozwijającym się, w rozwoju swoich własnych innowacyjnych rozwiązań, badań naukowych i nowych, nieszkodliwych dla środowiska technologii, przy wsparciu społeczności międzynarodowej. W tym celu, popieramy proces budowania potencjału naukowo-technologicznego, w którym zarówno kobiety, jak i mężczyźni będą wносить swój wkład i odnosić korzyści, m.in. poprzez współdziałanie instytucji badawczych, uczelni wyższych, sektora prywatnego, rządów, organizacji pozarządowych i naukowców.

273. Zwracamy się do właściwych agend Narodów Zjednoczonych o ustalenie wariantów mechanizmu ułatwiającego, promującego rozwój, transfer i upowszechnianie czystych i nieszkodliwych dla środowiska technologii przez m.in. ocenę potrzeb krajów rozwijających się w zakresie technologii, wariantów sposobów zaspokojenia tych potrzeb i budowania potencjału. Zwracamy się do Sekretarza Generalnego o sformułowanie rekomendacji dotyczących mechanizmu ułatwiającego, na podstawie określonych wariantów i przy uwzględnieniu istniejących wzorców, na sześćdziesiątej siódmej sesji Zgromadzenia Ogólnego.

274. Uznajemy znaczenie danych opartych na technologii kosmicznej, monitoringu in situ i wiarygodnych informacji geoprzestrzennych dla tworzenia polityki zrównoważonego rozwoju, programowania i realizacji projektów. W tym kontekście, stwierdzamy istotne znaczenie globalnej kartografii i uznajemy działania związane z rozwojem globalnych systemów obserwacji środowiska, podejmowane m.in. przez sieć Eye on Earth oraz w ramach Globalnego Systemu Systemów Obserwacji Ziemi. Uznajemy potrzebę wsparcia krajów rozwijających się w ich wysiłkach w zakresie danych środowiskowych.

275. Uznajemy znaczenie wzmocnienia zdolności na poziomie międzynarodowym, regionalnym i krajowym w zakresie badań i oceny technologii, zwłaszcza ze względu na szybki rozwój i możliwe wykorzystanie nowych technologii, które mogą również powodować niezamierzone oddziaływania negatywne, szczególnie na różnorodność biologiczną i zdrowie, lub inne nieprzewidziane konsekwencje.

276. Uznajemy potrzebę ułatwienia procesu podejmowania opartych o wiedzę decyzji politycznych dotyczących zagadnień zrównoważonego rozwoju i w tym względzie wzmocnienia wzajemnych relacji nauki i polityki.

C. Budowanie potencjału

277. Podkreślamy potrzebę rozszerzenia zakresu budowania potencjału i w tym względzie wzywamy do wzmocnienia współpracy naukowo-technicznej, m.in. współpracy Północ-Południe, Południe-Południe i trójstronnej. Potwierdzamy znaczenie rozwoju zasobów ludzkich, m.in. szkoleń, wymiany doświadczeń i wiedzy fachowej, transferu wiedzy i pomocy technicznej w celu budowania potencjału, dla wzmocnienia potencjału instytucjonalnego, m.in. w zakresie planowania potencjału, zarządzania nim i jego monitorowania.

278. Wzywamy do dalszego, ukierunkowanego wdrażania przyjętego przez UNEP Strategicznego Planu z Bali na rzecz wspierania technologii i budowania potencjału.

279. Zachęcamy do udziału i reprezentowania naukowców i badaczy, zarówno kobiet, jak i mężczyzn, z krajów rozwijających się i rozwiniętych w procesach związanych z globalną oceną i monitorowaniem środowiska i zrównoważonego rozwoju, w celu zwiększania zdolności krajowych i jakości badań dla celów procesów tworzenia polityki i podejmowania decyzji.

280. Występujemy do wszystkich odpowiednich agend systemu Narodów Zjednoczonych i innych odpowiednich organizacji międzynarodowych o wspieranie krajów rozwijających się, a szczególnie krajów najslabiej rozwiniętych, w zakresie budowania potencjału dla rozwoju efektywnej pod względem wykorzystania zasobów i sprzyjającej integracji społecznej gospodarki, m.in. poprzez:

- (a) dzielenie się zrównoważonymi praktykami z różnych sektorów gospodarki;
- (a) zwiększenia wiedzy i zdolności do włączenia redukcji ryzyka katastrof i odporności do planów rozwoju;
- (c) wspieranie współpracy Północ-Południe, Południe-Południe i trójstronnej dla przejścia do efektywnej pod względem wykorzystania zasobów gospodarki;
- (d) promowanie partnerstw publiczno-prywatnych.

D. Handel

281. Potwierdzamy, że handel międzynarodowy jest motorem rozwoju i trwałego wzrostu gospodarczego oraz także potwierdzamy krytyczną rolę, jaką powszechny, oparty na regułach, otwarty, niedyskryminujący i sprawiedliwy wielostronny system handlu oraz znacząca liberalizacja handlu mogą odegrać w pobudzaniu wzrostu gospodarczego i rozwoju na całym świecie, przynosząc w ten sposób korzyści wszystkim krajom we wszystkich fazach rozwoju, gdy zmierzają one w kierunku

zrównoważonego rozwoju. W tym kontekście, w dalszym ciągu koncentrujemy się na osiągnięciu postępu w rozwiązywaniu szeregu ważnych problemów, takich jak m.in. subwencje zniekształcające handel oraz obrót produktami i usługami środowiskowymi.

282. Usilnie wzywamy członków WTO do zwiększenia swoich wysiłków na rzecz osiągnięcia ambitnego, zbalansowanego i zorientowanego na rozwój zakończenia Programu Rozwoju z Dauhaj, przy jednoczesnym poszanowaniu zasad przejrzystości, integracji społecznej i podejmowania decyzji w oparciu o konsensus, w celu wzmocnienia wielostronnego systemu handlu. Aby efektywnie uczestniczyć w programie pracy WTO i w pełni wykorzystać możliwości handlowe, kraje rozwijające potrzebują pomocy i większej współpracy ze wszystkimi istotnymi interesariuszami.

E. Rejestr zobowiązań

283. Witamy z zadowoleniem zobowiązania dobrowolnie przyjęte na Konferencji Narodów Zjednoczonych w sprawie Zrównoważonego Rozwoju i w ciągu 2012 roku przez wszystkich interesariuszy i ich sieci do wdrażania konkretnych kierunków polityki, planów, programów, projektów i działań promujących zrównoważony rozwój i eliminację ubóstwa. Występujemy do Sekretarza Generalnego o skompilowanie tych zobowiązań i ułatwienie dostępu do innych rejestrów, w których skompilowano zobowiązania w rejestrze internetowym. Rejestr powinien zapewnić pełną przejrzystość i dostępność informacji dla społeczeństwa, a informacje powinny być okresowo aktualizowane.